STRIPSCHRIFT

TIJDSCHRIFT VOOR STRIPLEZERS

1225

In dit nummer o.a. een compleet verhaal van

bij lambiek, kerkstraat 104, amsterdam, tel. (020) 67543

---

vindt u niet alleen dit stripschrift maar ook nog plm. 1500 nieuwe, oude, antieke, nederlandse, franse, engelse, duitse, turkse, griekse, spaanse, zweedse, deense en amerikaanse stripverhalen

---

en dan praten we nog niet eens over onze strip-kaarsen, posters en poppen

---

ook hebben wij originele werk-tekeningen van frans piët, willy vandersteen en een volledig getekend origineel van marten toonder tom poes verhaal

---

oude tom poes verhalen, krantenknipsels, prentbriefkaarten, bruintje beer, kapitein rob, eric de noorman, niet alleen in oorspronkelijke vorm maar nu ook in herdruk verkrijgbaar

---

het zou per slot van rekening te gek zijn om het allemaal op te noemen, het ligt wel bij lambiek

stripschrift

Tijdschrift voor striplezers
Nummer 10

Uitgegeven door
N.V. Drukkerij Levisson voor
Het Stripschap, Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

HEEL VEEL EER VOOR EEN HEER

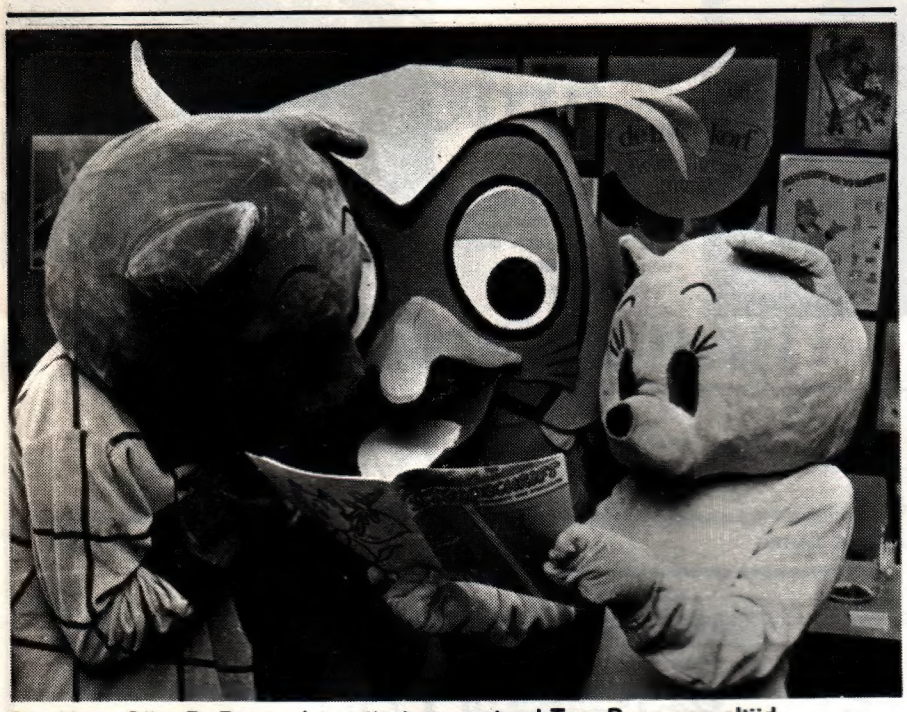

Dat Heer Ollie B. Bommel en zijn jonge vriend Tom Poes nog altijd veel vereerders hebben, is bewezen bij de stripmanifestatie waarmee Stripschrift in de nieuwe stijl op 1 september is geïntroduceerd.
Het is een stormachtige gebeurtenis geworden. De Oude Schicht met Heer Bommel aan het stuur, Tom Poes parmantig ernaast, werd bij het gebouw van Drukkerij Levisson in Rijswijk omstuwd door een menigte, waarin het aantal fotografen bijna niet meer te tellen was. Er zijn dan ook maar weinig Nederlandse kranten waarin aan de gebeurtenis geen aandacht is besteed.
De overhandiging van het eerste nummer in de nieuwe uitvoering aan strippionier Henk Backer, geestelijke vader van de eens zo beroemde Tripje en Liezebertha, werd een gebeurtenis op zichzelf, die nog een heel bijzonder accent kreeg door het binnenfladderen van niemand minder dan Jacob de Uil, die zich, evenals al eerder minister Luns (zie daarover méér elders in dit nummer) blij verrast toonde over de nieuwe vorm van het Stripschrift.
Lovende woorden voor de volwassenheid die Stripschrift bereikt heeft, kwamen ook uit de mond van Willy Vandersteen, de grote Vlaamse striptekenaar, wiens komst naar de stripmanifestatie een grote en bijzonder plezierige verrassing was.
De dag- en weekbladen hebben aan dit alles al zoveel aandacht geschonken, dat het nauwelijks nog zin heeft er hier veel meer over te vertellen.
We laten het daarom maar bij het afdrukken van een paar foto's van die feestelijke gebeurtenissen.
Als er één ding is, dat voor de redactie van dit blad inmiddels onomstotelijk is bewezen, dan is het wel dit: het aantal strippomanen in Nederland is veel en veel groter dan wie ook heeft kunnen denken.
Wat natuurlijk een prettige constatering is voor die redactie.

het stripschap

Adres van redactie en administratie:
De Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk, telefoon (070) 90 87 80

Redactieraad voor dit nummer:
P. Hans Frankfurther,
voorzitter van Het Stripschap
R. Richard,
secretaris van Het Stripschap
H. R. Mondria,
penningmeester van Het Stripschap

Eindredactie:
Nettie Hagens

Verantwoordelijk redacteur:
Frits de Winter

Vormgeving:
Nico Buis

Omslagontwerp:
Theo v. d. Boogaard

Prijs *f* 2,25
Verschijnt twaalf maal per jaar

Inhoud van dit nummer:

Heel veel eer voor een Heer 3/4
Nieuwe strip bij Swan
Luns 4
De strip als politiek instrument 5
De eigen vorm van Peanuts 6 t/m 8
Snuf Snuffel
Een Heer moet alles alleen doen 9
Ik vind strips tekenen gewoon leuk 10/11
Vlaamse striptekenaars 12 t/m 14
Piet de Smeerpoets is terug
Strip-Aloha 15
Nieuws van de stripmarkt 16/17
Astérix in de bios en op school 17
Mededelingen van Het Stripschap 18
Stripselknipsels 19

Hoogtepunten van de stripmanifestatie in Rijswijk op maandag 1 september. Rechts Henk Backer temidden van helden uit de hedendaagse stripwereld.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 27 augustus 1969

Waarde Heer Bommel,

Uw brief van 22 dezer met als bijlage het kleurige stripschrift heb ik in dank ontvangen en met belangstelling gelezen.

Ik heb het op prijs gesteld, dat U aan mij heeft gedacht om aanwezig te willen zijn bij de uitreiking van de eerste exemplaren van dit bijzonder aardige en met fraaie illustraties verluchte tijdschrift op 1 september a.s. en ware het niet dat ik op deze dag geheel bezet ben met ambtelijke beslommeringen, dan had ik gaarne aan Uw uitnodiging gevolg gegeven.

Helaas, zoals U zult begrijpen, wordt er na een vakantie van enkele weken weer dusdanig een beroep op mijn tijd gedaan - temeer waar ik op 1 september eveneens een congres in Noordwijk moet bijwonen - dat ik mij dit ongetwijfeld humoristische evenement moet ontzeggen. Dit spijt mij des te meer omdat U en Uw onafscheidelijke vriend voor mij zulke goede en geziene bekenden bent.

Met de herhaling van mijn dank voor de door mij zeer gewaardeerde invitatie en met mijn beste wensen voor Uzelf en Tom Poes, gelooft U mij, met gevoelens van hoogachting,

(Mr J.M.A.H. Luns)
Minister van Buitenlandse Zaken

De Weledelgeboren Heer
De Heer O.B. Bommel,
Tijdschrift voor Belangstellenden in Stripe,
BOMMELSTEIN.

Swan Features Syndicate in Amsterdam komt met een nieuwe strip, Taxi-Mac, die binnenkort in aanbieding gaat.
Taxi-Mac is een humorstrip, die de belevenissen van een taxichauffeur in steeds complete afleveringen vertelt.
Deze balloonstrip is het werk van de in Nederland woonachtige Engelsman Carson, en wordt zowel in het Engels a' 'n het Nederlands gebracht. Vanuit Amerika is reeds belangstelling getoond voor Taxi-Mac.

De Strip als Politiek Instrument!

— But he cannot do that, Mr. Abel ! Cain is a proud man and now he feels frustrated, humiliated. Have you any idea why he hates you ?
— Why, yes. It seems that he is envious because I can build a better altar than he can.
5

— Complex of inferiority ! Very grave ! What do you propose to do about it, Mr. Abel ?
— Very simple ! Let's make peace and I'll be glad to teach him how to build good altars and many other things.
6

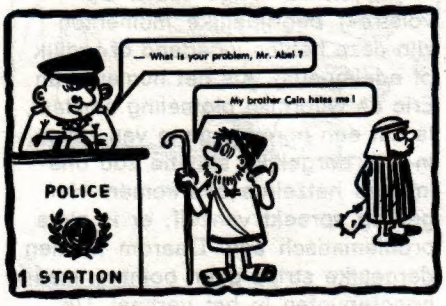

— Don't be silly, Mr. Abel ! As an intelligent man you should realize that would only humiliate him still further. First, he has to regain his honour, his self-respect, his sense of manliness. Elementary psychology, Mr. Abel !
— Right ! Let's take him to a psychoanalyst !
7

— Come on, Mr. Abel, be reasonable ! No one but you can help your unfortunate brother ! Go to him, lay down your staff and tell him that he may whack you if he so wishes. This noble gesture will appeal to his sense of honour and I guarantee that he will do you no harm !
— But what if he does it...
8

— In that case we shall deal with him ! And you, Mr. Abel, will achieve everlasting fame ! Your sad story will be immortalized in a monumental best-seller !!...
THE HOLY BIBLE
9

Ongeveer anderhalve maand geleden gaf het ministerie van Voorlichting te Jeruzalem de op deze pagina afgedrukte strip uit, die aan alle Europese ambassades werd verzonden.
De Ambassade van Israel te Den Haag zorgde voor de verspreiding in ons land; alle dag- en weekbladen kregen een exemplaar van dit op de bijbel geïnspireerde beeldverhaal toegestuurd.

de eigen vorm van peanuts!

Hieronder volgen de eerder in De Gids afgedrukte en niet door het Algemeen Handelsblad overgenomen aantekeningen van de kunstcriticus R. H. Fuchs (27), wetenschappelijk medewerker aan het Kunsthistorisch Instituut der Leidse Universiteit.

Ieder van de wezentjes uit **Peanuts** heeft een onverwisselbaar eigen identiteit als stripfiguur. Toch is hun karakter ook weer niet zo duidelijk bepaald, dat niet iemand eens volstrekt onverwachts uit de hoek zou kunnen komen. De kleuters gedragen zich weliswaar volgens een duidelijk patroon (de hoofdfiguren meer dan de bijfiguren, waarvan het optreden soms een incidenteel karakter heeft), maar elke ontknoping heeft desondanks altijd een verrassende kant. Vermoedelijk juist omdat het gedragspatroon zo nauwkeurig is geregeld (en is terug te brengen tot enkele heldere stereotypen), is zelfs de kleinste afwijking erg opvallend. Wat voorspelbaar leek, komt net niet zo uit. Op deze manier komt een Peanuts-strip aan zijn pointe. In dit opzicht ook verschilt hij duidelijk met strips en beeldverhalen die de realistische roman imiteren, — strips als **Eric de Noorman,** of de avonturen van diens Amerikaanse voorbeeld **Prince Valiant.** In dergelijke verhalen treden de personages zoveel mogelijk op als echte mensen: hun doen en laten wordt gemotiveerd, en navolgbaar gemaakt, door verstandelijke overwegingen en gevoelsmatige reacties. Bovendien zijn hun emoties in voortdurende beweging; ze veranderen volgens het traditionele, psychologische patroon, — dat misschien niet zoveel met de psychologie te maken heeft, maar wel alles met, zoals gezegd, de roman uit de vorige eeuw. Op volstrekt begrijpelijke momenten zijn deze helden woedend of vrolijk of edelmoedig. Als het humeur van Eric de Noorman plotseling omslaat, is dat een normale gang van zaken. In een dergelijke situatie zou ons immers hetzelfde overkomen. Hun gedrag spreekt vanzelf; er is niets problematisch aan. Daarom kennen dergelijke strips geen pointes, maar hoogtepunten in het verhaal. **De spanning stijgt ten top;** de lezer wacht op wat gebeuren gaat. De oplossing die dan volgt, komt echter niet werkelijk onverwachts. Het verhaal verloopt volkomen logisch. Achteraf bezien, hadden we eigenlijk niets anders dan die bepaalde oplossing verwacht. In strips als **Eric de Noorman** ligt de nadruk op het **verloop** van het verhaal, de reeks meeslepende gebeurtenissen; een Peanuts-strip daarentegen bestaat uit slechts enkele inleidende beeldjes, gevolgd door een snelle, verrassende ontknoping. Er wordt geen verhaaltje verteld; het gaat om een idee, een pregnante situatie, een algemene (meestal treurige) omstandigheid in de wereld. Natuurlijk vinden ook in de realistische strip allerlei ontknopingen plaats, — bij voorbeeld de uiteindelijke ontmaskering van de schurk (een gebeurtenis die doorgaans de slotfase inleidt, waarin de schurk wordt verslagen en vernietigd). Tussen deze ontknopingen en de pointes in **Peanuts** is echter een duidelijk verschil. Al aan het begin van een realistische strip weet de lezer ongeveer wat voor **soort** ontknoping er zal volgen: namelijk de ontmaskering van een schurk die iets bepaalds op zijn geweten heeft. Wat hij op zijn geweten heeft, leert men in de loop van het verhaal vrij nauwkeurig kennen. De bestrijding van deze misdaden **is** tenslotte het hele verhaal. De ontmaskering van de schurk die men zo aan zijn daden al kent (als men hem ook al niet bij naam kent, wat erg vaak het geval is), is daarom alleen maar

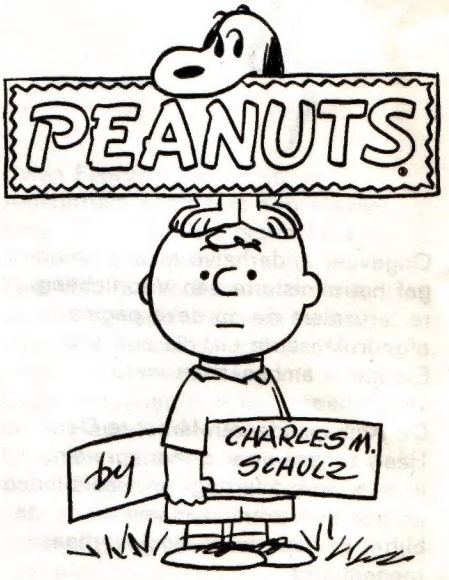

een kwestie van tijd. De lezer kan er zich op instellen. Als hij nog niet weet wie de schurk is, kan hij alvast proberen uit te vinden wie het zou kunnen zijn. (Voor de spanning in het verhaal is het, evenals in een detectiveroman, noodzakelijk dat de schurk, al of niet als zodanig kenbaar, van het begin af aan een medespeler is.) De ontmaskering komt dus als een logisch gevolg, zoals in de realistische strip alles volgt uit het voorafgaande. Maar in **Peanuts** heeft elke ontknoping iets buitengewoon toevalligs, zowel in de tekst als visueel. (Dat de realistische strip een logisch verhaal vertelt, maakt het mogelijk dat hij in **afleveringen** kan worden gepubliceerd. Mocht men een aantal afleveringen hebben gemist, dan is een korte inhoud van het voorafgaande voldoende om de draad weer te kunnen opnemen. Dit is bij strips van het type **Peanuts,** dat wil zeggen bij niet-logische strips, ondenkbaar.)

Om een pointe effectief te kunnen meedelen, heeft de maker van **Peanuts,** Charles M. Schulz, een heel eigen vorm ontwikkeld. Die is al zichtbaar in de manier waarop de figuurtjes er uitzien, — of er juist niet uitzien. Het gaat Schulz om de onomwonden pointe; daarom kon hij geen echte fysionomische types gebruiken. Die zijn te bepaald en vragen te veel aandacht voor zichzelf. Charlie Brown is derhalve eerder een plooibaar **teken** dan een kleuter met een eigen gezicht, — en dat geldt in gelijke mate voor de andere figuurtjes.
Charlie Brown is niets meer dan een schematisch getekend lichaampje dat zich beweegt als een marionet, met daarop een soort ballon die hem als hoofd dient. Zijn gezicht wordt geanimeerd door drie gegevens: mond, ogen, en een wonderlijk gekrabbelde combinatie van wenkbrauwen en voorhoofdsrimpels. Door deze lijntjes te manipuleren kan Schulz op een summiere maar doeltreffende wijze de verschillende gemoedsaandoeningen van Charlie Brown illustreren. Intussen is het **aantal** van die aandoeningen uiterst beperkt: voor zover ik kan nagaan, kent Charlie er hooguit twintig. Sommige daarvan liggen zeer dicht bij elkaar, op een schaal die verloopt van gematigde opgewektheid (Charlie is maar zeer zelden echt vrolijk, en dan duurt het nooit lang) naar machteloze woede en onpeilbare ellende. Bij de andere figuurtjes is het aantal

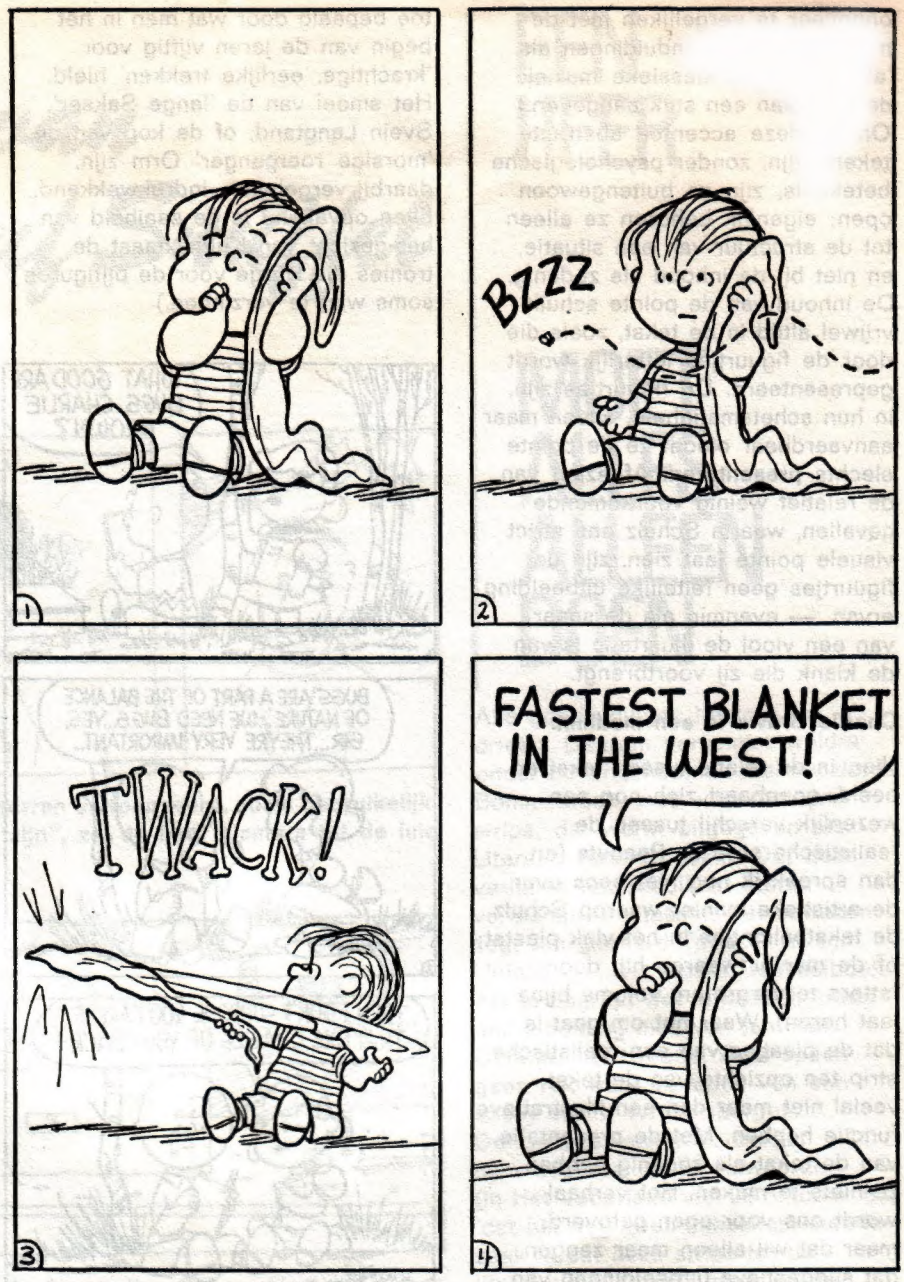

gemoedsaandoeningen kleiner. Dat is begrijpelijk. Omdat Charlie Brown vrijwel altijd het mikpunt is dat andermans onhebbelijkheden moet kunnen incasseren, moet hij over meer 'gezichten' kunnen beschikken.

Het lijkt mij dat de verschillende gemoedstoestanden, die hij in zijn persoon verenigt, min of meer over de andere figuurtjes zijn **verdeeld.** Omdat elke andere figuur ieder voor zich in een zeer bepaalde verhouding staat tot Charlie Brown (misschien zelfs alleen maar de functie heeft, binnen de strip, om in **die** verhouding tot Charlie Brown te staan), hoeft zijn of haar gezicht minder flexibel te zijn dan dat van Charlie, die met alle anderen te maken heeft en maar moet afwachten wat ze hem zullen aandoen.

Verhoudingen tussen andere figuurtjes onderling, buiten Charlie Brown om, komen met uitzondering van de ongelukkige verliefdheid van Lucy op de pianovirtuoos Schroeder weinig voor; en zo ze voorkomen, zijn ze rudimentair. Alleen de hond Snoopy heeft verder met alle anderen te maken. Zijn gedrag, formeel gezien, lijkt dan ook op dat van Charlie Brown.

De gemoedsuitbeelding in de strip heeft geen werkelijk psychologische betekenis. Beter zou men kunnen spreken van een bijna abstract systeem van accenten, die aangeven in welke **toonaard** de tekst moet worden verstaan, — of ze laten zien, zonder woorden, in welke gemoedstoestand Charlie Brown ten slotte met stomheid geslagen is. (Dit is

ongeveer te vergelijken met de manier waarop aanduidingen als 'allegro' in de klassieke muziek de aard van een stuk aangeven.) Omdat deze accenten abstracte tekens zijn, zonder psychologische betekenis, zijn ze buitengewoon open: eigenlijk behoren ze alleen tot de structuur van een situatie, en niet bij de inhoud als zodanig. De inhoud van de pointe schuilt vrijwel altijd in de tekst, zoals die door de figuurtjes letterlijk wordt gepresenteerd. De figuurtjes zijn, in hun schetsmatigheid, alleen maar aanvaardbaar omdat ze de pointe slechts **presenteren.** Afgezien van de relatief weinig voorkomende gevallen, waarin Schulz een strict visuele pointe laat zien, zijn de figuurtjes geen feitelijke uitbeelding ervan, — evenmin als de snaar van een viool de illusrtatie is van de klank die zij voortbrengt.

Charlie Brown is een medium.

Hier, in de relatie tussen tekst en beeld, openbaart zich nog een wezenlijk verschil tussen de realistische strip en **Peanuts** (en dan spreek ik nog niet eens over de artistieke manier waarop Schulz de tekstballontjes in het vlak plaatst; of de manier waarop hij, door letters te vergroten, volume bijna laat horen). Waar het om gaat is dat de plaatjes van een realistische strip ten opzichte van de tekst veelal niet meer dan een illustratieve functie hebben. Met de presentatie van de tekst als zodanig hebben ze niets te maken. Het verhaal wordt ons voor ogen getoverd; maar dat wil alleen maar zeggen dat suggestieve uitbeeldingen van enkele episodes uit het verhaal er de sfeer van aangeven. Om het verhaal overtuigend te maken, krijgt de lezer een hoeveelheid gedetailleerde informatie over de verschillende landschappen en de verschillende personages, — hoe die er uitzien. Zonder die informatie zou het verhaal echter in wezen niet worden aangetast; hooguit zou het minder pakkend zijn. (Wat de personages betreft, heeft een technische noodzaak ertoe geleid dat in realistische strips de bijfiguren visueel vaak boeiender zijn dan de held. Deze laatste moet in het plaatje natuurlijk direct herkenbaar zijn; daarom zal hij er belachelijk stereotiep uitzien. Wat dit betreft komen de bijfiguren er minder op aan, zodat de tekenaar bij hen meer vrijheid heeft. Zo wordt het gezicht van Eric de Noorman tot vervelens toe bepaald door wat men in het begin van de jaren vijftig voor 'krachtige, eerlijke trekken' hield. Het smoel van de 'lange Sakser', Svein Langtand, of de kop van de 'morsige roerganger' Orm zijn, daarbij vergeleken, indrukwekkend. Even opvallend is de saaiheid van het gezicht van Kuifje naast de tronies die Hergé voor de bijfiguren soms wist te verzinnen.)

WHAT GOOD ARE BUGS, CHARLIE BROWN?
BUGS ARE A PART OF THE BALANCE OF NATURE...WE NEED BUGS...YES, SIR...THEY'RE VERY IMPORTANT..
THEN I DON'T SUPPOSE YOU CARE IF THAT ONE CRAWLS UP YOUR BACK..
AAUGH!!

Een Peanuts-strip geeft een helder, direct beeld, uniek in de geschiedenis van het stripwezen. Dat is een gevolg van het feit dat de figuurtjes altijd frontaal of en profile in het beeldvlak staan. Ze bevinden zich niet in een aparte, illusionistische ruimte, maar letterlijk **op het papier.** Van een landschap (een eigen, bijzondere beeldwereld) is geen sprake. Het is waar dat Charlie Brown altijd over hetzelfde muurtje leunt, altijd langs hetzelfde tuinhekje loopt, en altijd op hetzelfde vijvertje schaatst, — maar deze gegevens zijn zo summier en zo weinig individueel, dat ze niet als landschappelijke aanduidingen werken, laat staan dat ze een sfeer zouden suggereren. Ook de manier waarop de figuurtjes in de kaders zijn geplaatst is in dit opzicht van belang. Over het algemeen worden ze ten voeten uit neergezet (Schulz gebruikt maar weinig close-ups, en dan nog beheerst en gestileerd), — en wel zo dat er tussen figuurtjes en kader geen visuele spanningsverhouding ontstaat. Het kader is daarom niet de afsnijding van een blik in een eigen beeldwereld, maar een simpele begrenzing van het stuk van het papier waar het figuurtje zich bevindt. (Het gebruik van kader is natuurlijk nodig om de opeenvolging van de verschillende plaatjes helder te maken, en om de concentratie op het onderling verschillend zijn van de plaatjes op te voeren.)

Door deze formele oorzaken ontstaat er een onmiddellijke confrontatie tussen de figuurtjes en de kijkende lezer. De lezer ervaart niet een in zichzelf gekeerde, verre kleuterwereld, maar een medium dat een pointe presenteert. Niets meer, niets minder.

Dat de figuurtjes in **Peanuts** zich zo aan ons voordoen geeft aan de strip een onmiskenbaar theatrale kwaliteit. De kleuters komen op, ze treden naar voren, ze brengen hun tekst. Deze naar buiten gekeerde vorm van presentatie is zelfs zo ver doorgevoerd dat er in **Peanuts** vaak nauwelijks sprake is van een werkelijke dialoog. Het komt er meestal op neer dat de een tegen de ander aanpraat, waarbij het antwoord van de ander vaak een soort tegenverklaring is. Ook komt het veel voor dat een figuurtje zijn tekst, als bij een terzijde vanaf het toneel, direct tot de lezer richt. Dit theater-zijn resulteert in een bijzondere verhouding van de strip tot de werkelijkheid. Als **spelers** buiten de normale werkelijkheid heeft Schulz zijn personages zeer flexibel gemaakt; ze hoeven niet aan een realistische verwachting te voldoen (wat Eric de Noorman wel moet), maar kunnen toch optreden alsof alles werkelijkheid was. En niets is te gek.

avonturen van Snuf Snuffel

Toen gebeurde er iets raars. Snuf zag sterren en toen werd, zoals gebruikelijk, alles zwart om hem heen. „Laat ie fijn zijn", zei de heer Camera tot de luie Pietje Sloom.

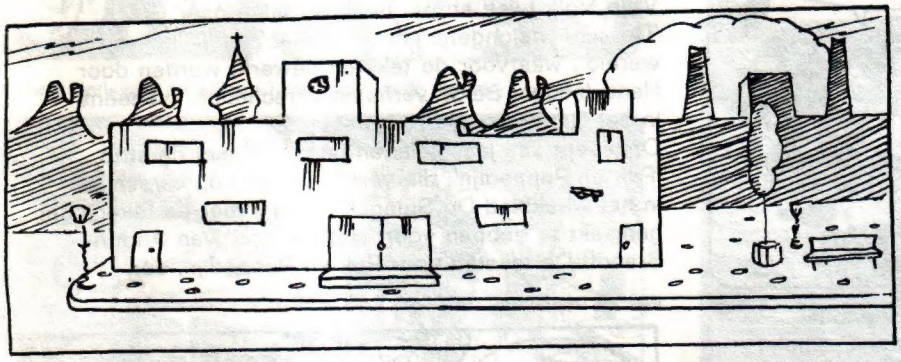

In het midden van Bergjesstad stond de filmstudio „Bliksemfilm" en in een van de kamers van dit gebouw kwam Snuf bij. Hij lag in een geheel kale kamer. Voor hem stond een kruik met water. „Hallo", zei een stem en de eigenaar van de stem kwam naar voren, „mijn naam is Boy Cow."

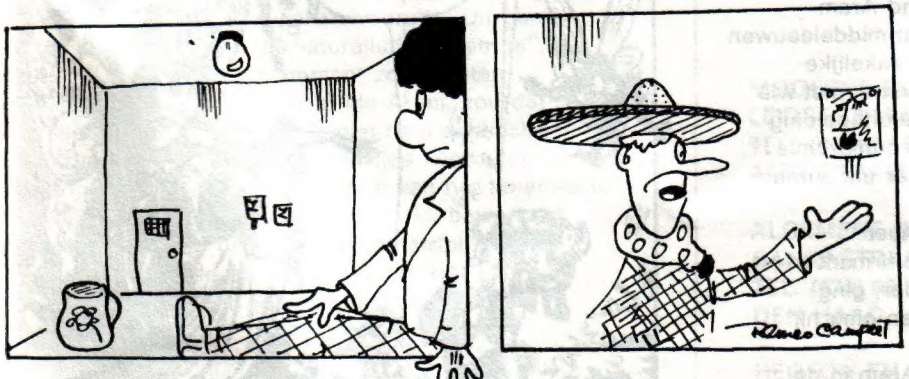

„Aangenaam", zei Snuf, „ik ben Snuf Snuffel, detective." „Het kan me niet schelen wie je bent", zei Boy Cow beleefd, „als ik hier maar uit kom. Elke minuut kost me schatten. U schijnt me niet te herkennen. Ik ben de vertolker van jeugdige heldenrollen in cowboy-films."
Het duizelde Snuf langzamerhand.

EEN HEER MOET ALLES ALLEEN DOEN

Alle goede dingen bestaan in drieën. Daarom verschijnt weldra onder bovengenoemde titel het derde Bommelboek, met wederom drie strips, dat wordt uitgegeven als Literaire Reuzenpocket. Dat deze verhalen het predikaat literair verdienen is intussen wel bewezen, zegt Jan Gerhard Toonder in zijn Uitleiding: „Het eerste Bommelboek, **Als je begrijpt wat ik bedoel,** kreeg een uitleiding mee van Jan Hein Donner; het tweede, **Geld speelt geen rol,** werd voorzien van een essay van J. W. Holsbergen.
De Bommelkenner P. Berger concludeerde uit de nawoorden (in **Het Vaderland** van 26 oktober '68) 'dat het nog geen vanzelfsprekende zaak is dat deze strips tot de literatuur behoren'; maar na de hartelijke ontvangst van de beide eerste boeken — ook door wat men de 'officiële kritiek' noemt — is deze conclusie, of die nu aanvankelijk juist of onjuist was, alweer achterhaald."
„Vergeleken met andere strips, waarin de figuren zich bedienen van bondige, in zeepbellen uitgespuwde dialoog, is Tom Poes eigenlijk nauwelijks een strip; met eenenvijftig procent onderschrift en negenenveertig procent afbeelding is het meer een geïllustreerde feuilleton. De rijkelijk aanwezige 'monologue interieur', die in andere strips bijna geheel ontbreekt maar in de figuur van Heer Olivier B. Bommel soms bijna 'stream of consciousness' is, maakt deze verhalen duidelijk tot in de eerste plaats leesstof, en daardoor, per definitie, tot literatuur."

‚ik vind strips tekenen gewoon leuk'

zegt Aram-tekenaar Piet Wijn

Een enigszins laconieke figuur, die strips tekenen gewoon leuk vindt en van wie men geen diepgaande beschouwingen over het verschijnsel strips behoeft te verwachten, dat is Piet Wijn, 40 jaar, geboren in Hilversum en sinds 18 jaar woonachtig in Den Haag. Zijn eerste strips tekende hij toen hij nog een kind was; als voorbeeld diende Bruintje Beer, waarover hij nu, naar aanleiding van het herverschijnen van BB, zegt: „Ik koop ze beslist; het figuurtje Bruintje Beer zelf vind ik niet zo geweldig, maar het is vooral de sfeer er omheen die me aanspreekt."
Behalve Bruintje Beer herinnert hij zich uit zijn jeugdjaren de begintijd van Tom Poes en de Dick Bos-verhalen.

Holle Pinkel

Na HBS en tekenschool in Amsterdam belandde hij op de tekenfilmafdeling van de Toonder Studio's. Toen deze na twee jaar werd opgeheven, begon hij met het tekenen van strips voor het Tom Poes-weekblad. Die eerste pogingen zijn verder van weinig belang, oordeelt hij zelf.
Al gauw echter ontstond de Aram-figuur, naar analogie van Eric de Noorman. Het rond Aram opgebouwde beeldverhaal, dat in de laat-middeleeuwen is geplaatst, werd begonnen om zuiver zakelijke redenen. Tekstschrijver was Waling Dijkstra, met wie Piet Wijn nauw overleg pleegde over de uitbeelding van de figuren, hetgeen meestal tot een compromis leidde, dat de ideeën van zowel tekenaar als auteur in zich borg.
Toen er een splitsing kwam tussen de heer J. A. de Zwaan, van 1946 tot 1954 mede-firmant van Toonder Studio's, en Marten Toonder, ging Piet Wijn voor Swan Features werken en ging hij zelf de teksten voor Aram schrijven.
Gedurende één jaar liet Piet Wijn zijn Aram in de steek. Hij kreeg namelijk een aantrekkelijk aanbod om voor Het Parool, in samenwerking met de journalist Evert Werkman, een strip te maken. Het werd 'Frank de Vliegende Hollander', een privé-vlieger die de meest opwindende avonturen beleefde, maar waarin, aldus Wijn, verder totaal geen leven zat.
Hij beleefde dan ook weinig plezier aan deze strip en keerde terug naar Aram, die een jaar lang onder de hoede van illustrator Henk Alleman was geweest.
Na in totaal tien jaar Aram, een periode waarin 40 beeldverhalen het licht zagen, ging Piet Wijn weg bij Swan om weer voor Marten Toonder te gaan werken.
Aram is vertaald in o.a. Frans, Spaans en de Scandinavische talen, en wordt nog steeds gepubliceerd in regionale bladen, niet alleen in ons land maar ook in België.

Alleen op de wereld

ALLEEN OP DE WERELD
MOET JE EENS KIJKEN HOE ZE SCHOMMELT. HOE DEPTIG ZE STAPT.
JE HEBT GEEN KIND AAN ZO'N GEWILLIGE KOE. WE LOPEN WEL GEZELLIG ZO.

Nog tijdens de Aram-tijd tekende Piet Wijn voor het Vrije Volk twee strips, beeldverhalen naar 'De scheepsjongens van Bontekoe' en 'Alleen op de wereld', waarvoor de teksten bewerkt werden door Hans Jacobs. Beide verhalen verschenen eveneens in het Rotterdamsch Nieuwsblad.
Ongeveer zes jaar geleden begon hij met de strip 'Puk en Poppedijn', die verscheen en nog verschijnt in het weekblad De Spiegel, na daarvóór de tekeningen gemaakt te hebben voor 'Holle Pinkel' van Andries Brandt. De teksten voor Puk en Poppedijn, een

Puk en Poppedijn

...EEN LENTE-FEE?? ...ANNEKE TANNEKE?!!
DAT WAS ZE, JA...
MAAR NU IS ZE EEN HERFST-FEE, HI-HI!!
BRENG HEN NAAR DE BRON OM DIE FLES TE VULLEN...VOOR DEZE ENE KEER!! MAAR KOM HIER DAN NOOIT MEER TERUG, JULLIE!! NOOIT!

niet-naturalistische strip die zich afspeelt in de vorige eeuw, schrijft hij zelf. P & P begon als kinderstrip, doch door naast Puk en Poppedijn enkele volwassen figuren te introduceren maakte Piet Wijn er een familiestrip van.
Ieder verhaal bevat tussen de 12 en 16 afleveringen; Piet Wijn werkt voor deze weekstrip, de voor hem beslist niet meer ideale vorm van beeldverhaal, acht weken vooruit. Onder de Puk en Poppedijn-verhalen zal men nooit de naam Piet Wijn aantreffen; hij is er nu eenmaal nooit helemaal tevreden over, is dat trouwens ook niet over zijn andere werk, en wanneer hij tekeningen van enkele jaren geleden bekijkt, kan hij daar nauwelijks enthousiast over zijn, zo zegt hij zelf.
Het belangrijkste onderdeel van zijn werkzaamheden is het tekenen van de dagstrip 'Koning Hollewijn', die verschijnt in De Telegraaf, en waarvoor de tekst op het ogenblik wordt geschreven door een zoon van Marten Toonder, Eiso Toonder.

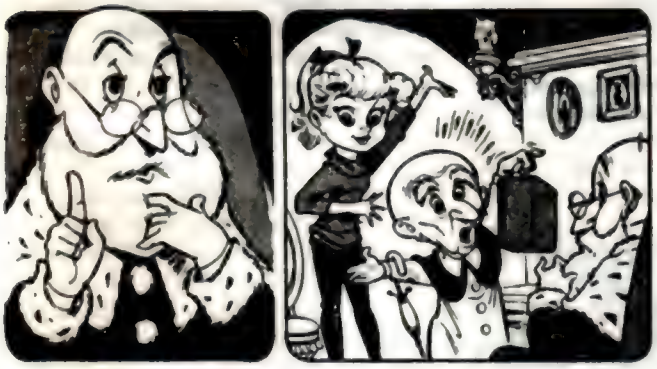

Koning Hollewijn en enkele hem omringende figuren

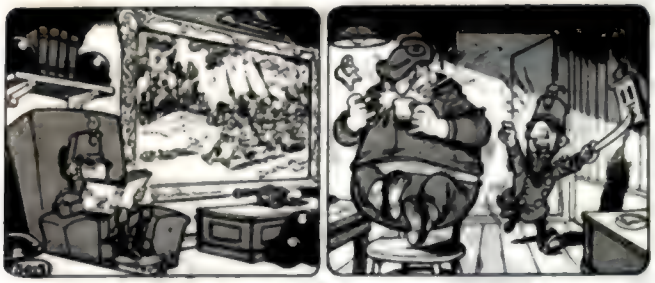

Gemiddeld maakt hij 2½ à 3 afleveringen per dag; hij werkt thuis en laat zich niet gemakkelijk afleiden. Moeilijker vindt hij het zich te concentreren wanneer hij bezig is met de teksten voor Puk en Poppedijn. Met Hollewijn is hij vier weken vooruit. „Dit genre ligt me veel beter dan de naturalistische strips", vertelt hij, „als ik op dit moment zou moeten overschakelen op een verhaal als Aram, zou dat erg moeilijk zijn. Het is bij de niet-naturalistische strip zo plezierig, dat je de figuurtjes kunt laten acteren; dat is voor mij het leukste van het tekenwerk."
Piet Wijn leest weinig stripverhalen; hij bewondert Marten Toonder en de Amerikaanse striptekenaar Forster, en volgt de avonturen van Horre, Harm en Hella. „Ik heb op het gebied van strips een vrij conventionele smaak." Er zijn op het ogenblik plannen in de Toonder Studio's voor een nieuwe, moderne strip met balloons.
Veel meer kan Piet Wijn daarover nu nog niet zeggen. Voorlopig is het Puk en Poppedijn en vooral Hollewijn voor deze tekenaar, die aan het tekenen van strips plezier beleeft en alle poespas erom heen niet nodig vindt.

prijs per deel f 6,80

MODERNE BOEKHANDEL BAS
LEIDSESTRAAT 70-72
TEL. (020) 24 81 69
AMSTERDAM

ALGEMENE BOEKHANDEL KOENS
BANKASTRAAT 10
TEL. (070) 63 79 02
DEN HAAG

HECTOR EN BAZENDIJK's
BOEKHANDEL
K. LIJNBAAN 19
(010) 13 26 49
ROTTERDAM

vlaamse strip tekenaars

Vlaamse tekenaars spelen een belangrijke rol in de Belgische produktie van beeldverhalen. Sommigen hebben grote oplagen behaald en kregen internationale vermaardheid. Anderen blijven tot nog toe binnen de Belgische grenzen, met af en toe een zijsprongetje naar de buurlanden. Zij bereiden kalm de aflossing voor. Hoe verschillend hun stijl en hun weerklank ook is, zij hebben allen toch een grote zin voor humor gemeen. Alle varianten van de Vlaamse geest zijn erin terug te vinden. Gemoedelijke grapjasserij wisselt af met uitbundige levensvreugde, dolle fantasie en, ja, ook artistieke vormkracht. Want waarom zou er bij een beeldverhaal alleen maar vakmanschap te pas komen? Het ambacht en het (grote) commerciële aspect van de zaak sluiten niet noodzakelijk de kunst uit. Het grote kenmerk van het typisch-Vlaamse beeldverhaal blijft de humor. Een van de twee meest succesrijke tekenaars, Willy Vandersteen, heeft ooit eens gezegd: „De meest verantwoorde vorm van het beeldverhaal is de humoristische." Zijn collega Marc Sleen, die hem op gebied van populariteit naar de kroon steekt, is het daar mee eens: „Humor", zegt hij, „helpt ons de druk van de gebeurtenissen in de wereld te dragen of van ons af te schudden, zij het dan maar voorlopig. Humor relativeert alles en dus ook de bezwaren die men tegen bepaalde vormen van getekende net als tegen sommige soorten van geschreven verhalen kan aanvoeren."
Laten wij inderdaad niet vergeten, dat grappen en parodieën de eerste werkelijke beeldfeuilletons inspireerden. Men noemde ze niet voor niets 'comic' strips. Dat is een soortnaam geworden, ook voor verhalen die helemaal niet komisch zijn. Wij moeten de afwijkingen, de 'horror comics' of gruwelijke sadistische verhalen, bestrijden en de gulle lach propageren.
Marc Sleen ziet de beeldverhalen als een veiligheidsklep, een middel om stoom af te blazen. Eigenlijk acht hij zich zelf een soort van cabaretartiest.

Willy Vandersteen

De verzamelaars van beeldverhalen (want men maakt er al jacht op, zoals op antikwiteiten), zijn heel blij als zij nog een exemplaar van de eerste Vandersteen-albums kunnen vinden. De tijd vliegt snel, het zijn al museum-stukken geworden . . .

(Wij laten Willy Vandersteen hier verder buiten beschouwing, aangezien in het septembernummer onder de kop 'De Willy Vandersteen-story' reeds een artikel aan deze striptekenaar van Suske en Wiske gewijd werd).

Marc Sleen

Nero van Marc Sleen

hartelijke humor

Marc Sleen, een andere grote naam, werd in 1922 te Gentbrugge geboren, studeerde aan het St. Lucasinstituut en begon na de tweede wereldoorlog zijn loopbaan als politieke karikaturist. Toen hij in 1946 'De avonturen van Van Zwam' tekende, een figuur die weldra door de uitbundige Nero zou worden overschaduwd, liet hij de politici varen. Alleen af en toe zou hij ze nog eens laten meespelen in zijn verhalen. Een van Marc Sleen's grapjes is, dat hij sommige figuren het aangezicht van bekende tijdgenoten of van vrienden geeft. Marc Sleen tekende tot nog toe een 120-tal verhalen die na hun publikatie in (vooral) Belgische en Nederlandse kranten, ook in albumvorm verschijnt. Zijn hoofdfiguren vormen, net als bij zijn collega, een ongewone familie. Zij werden door bestaande mensen geïnspireerd. Dat Marc Sleen een karikaturist is, merk je vaak. Zijn figuren zijn sterk getypeerd. Zij zinspelen vaak op details uit het Belgische leven. Hun humor is rondborstig en kolderesk, de verhalen hangen niet altijd met een strakke lijn aan elkaar maar brengen een reeks gags. Vaak ook zoekt Marc Sleen inspiratie in Afrika. Hij is inderdaad een groot natuurliefhebber en sinds lange tijd gaat hij elk jaar ten minste één maand op safari, niet als vlugge toerist, maar als man van wetenschap en onderzoek. Telkens brengt hij interessante reportagefilms mee terug. Marc Sleen heeft zijn produktie tot één groot strip-genre beperkt, om zelf zijn eigen creativiteit onbelemmerd te kunnen uitleven. Hij woont aan de rand van het Zoniënwoud, bij Brussel, met zijn vrouw en zijn vele vogels.

Jef Nys

In de schaduw van deze grootmeesters werken verscheidene andere striptekenaars, waarvan de veertigjarige Antwerpenaar Jef ('Jommeke') Nys wellicht de bekendste is. Zijn albums halen, net als die van 'Suske en Wiske' en 'Nero', grote oplagen. Véél groter dan de meeste 'geschreven' boeken ooit kunnen behalen. Maar dat verschijnsel beperkt zich natuurlijk niet tot Vlaanderen!

Het is niet uitzonderlijk dat een beeldverhaal in boekvorm in het Vlaamse land in vijftigduizend en méér exemplaren wordt verspreid. Toppers halen gemakkelijk de vijfenzeventigduizend. U moet daarbij weten dat een goede gemiddelde roman in drie- tot vijfduizend exemplaren wordt gedrukt en dat men al van een best-seller spreekt als men bij de tienduizend komt.

J'en ai encore à la maison. Ik heb er
Les voilà !
Ja ja, nous en avons aussi.
Ik ga zoeken.
Vous allez nettoyer ces souliers? Prenez
les miens aussi.
On peut dire que je
suis une poire

Jommeke van Jef Nys

Hugo de Kempeneer

Een nieuwigheid, zo niet een vernieuwing, in de Vlaamse stripwereld was de publikatie van 'De avonturen van Belgman'. De ontwerper en tekenaar van die avonturen is Hugoké (Hugo de Kempeneer), een dertigjarige Brusselse kunstenaar die in korte tijd naam had gemaakt met moderne cartoons, theateraffiches en decorontwerpen. 'De avonturen van Belgman' brengen een satire op de Vlaams-Waalse verhoudingen in België. De teksten voor dit (onmiddellijk en alleen als album

uitgegeven) werk, werden geschreven door de letterkundige Hugo Claus. Maar het voornaamste is niet de tekst of het onderwerp, al getuigen zij voor een groeiende zin voor zelfkritiek in dit land. De tekeningen zélf zijn het meest belangrijk. Hugoké sloot op een eigen wijze aan bij de nieuwerwetse beeldverhalen onder invloed van de pop-art. Zijn album was minder voor kinderen of een breed publiek bestemd. Het is een buitenbeentje en richt zich tot de 'fijnproevers'.

Gommaar Timmermans

Een rijzende ster zowel bij de krantenlezers als bij de artistieke liefhebbers, is GoT alias Gommaar Timmermans, de 38-jarige zoon van de wereldvermaarde Vlaamse schrijver Felix ('Pallieter') Timmermans. GoT, die een opleiding voor binnenhuisarchitectuur ontving en ook verdienstelijk keramiekwerk maakt, debuteerde in 1958 met cartoons. Sinds een vijftal jaren is hij overgegaan naar het beeldverhaal. Elke week tekent hij voor de jeugdbijlage van de Standaardkranten een tweetal strips die niet vervolgen maar die telkens dezelfde personages ten tonele voeren. 'Fideel de Fluwelen Ridder' vertelt de belevenissen van een jonge, brave ridder en zijn dolle vrienden, ergens in anachronistische middeleeuwen. In 'De tweehoofdige gevlekte Filodendron' zien wij een wijs dier met twee koppen rondlopen in gezelschap van niet minder ongewone collega's. In geen van beide series gaat het om een sluitend verhaal. Hoofdzaak bij Gommaar Timmermans is de vrolijke kolder, de humor zonder zin, weergegeven in een stijl die een beetje herinnert aan moderne Amerikaanse cartoons, maar dan op een Vlaamse manier verwerkt. Gommaar Timmermans, die misschien vooral door (intellectuele) volwassenen wordt genoten, omdat zijn humor vaak op de uitspraken van zijn personages berust, heeft in de Vlaamse krantestrip werkelijk een verfrissing gebracht. Binnenkort hoopt GoT na jaren dagbladpublikaties zijn eerste album uit te geven.

Joe Meulepas

Lier, zijn kleine vaderstad bij Antwerpen, die beroemd werd gemaakt door 'Pallieter' en door de schilder baron Opsomer, heeft nog andere artistieke zonen. Eén van hen

WIJ MOETEN NIET ALLEEN GOED TE VOET ZIJN, MAAR OOK NOG KUNNEN LEZEN, TELLEN ONS ORIENTEREN EN BOVENDIEN RAZEND SNEL KUNNEN FIETSEN!

De tweehoofdige gevlekte Filodendron van Gommaar Timmermans

is de nu in Brussel wonende Joe Meulepas, bij de krantelezers bekend als Pil. De 53-jarige tekenaar is al meer dan twintig jaar bedrijvig als politiek cartoonist. Deze scherpschutter heeft ook een dag-strip gecreëerd. Zijn 'Meneerke Peeters' werd een Vlaamse Adamson die elke dag zijn kort avontuurtje beleeft, ergens in een buitentijdse nonsenswereld waar de zwarte en de rose humor elkaar ontmoeten. Zowat drieduizend keer is 'Meneerke Peeters' in de ochtendkrant verschenen: krachtig en sober getekend, met (letterlijk en figuurlijk) een enorme neus voor de dwaasheid. Een van de geheimen van de uitgeverij is, dat dit populaire ventje nog geen albums heeft gekregen. Een keuze uit de 'editorial cartoons' van Pil zijn wel reeds in boekvorm verschenen (Vlaamse pockets).

Wies Peleman

Naar de smaak van vele kunstenaars is de 45-jarige Wies Peleman een van de beste en origineelste tekenaars in dit vak. Peleman woont in Willebroek, in de provincie Antwerpen, hij is een schilder en werkt ook als illustrator. De laatste tijd heeft hij zich bovendien ontpopt als keramist. Op een onlangs in Mechelen gehouden tentoonstelling, bleek zijn vakmanschap en zijn grote fantasie in een kunst die vaak sociaal geëngageerd is.
Als tekenaar van beeldverhalen heeft Wies Peleman afstand gedaan van bepaalde commerciële formules. Hij maakt geen doorlopende verhalen. Voor een kinderkrant levert hij elke week een op zich zelf staande anekdote met telkens verschillende figuren. Het is een van de redenen waarom hij nog niet de populariteit geniet die hij verdient. Maar het laat hem toe, op een vrije, artistieke manier zijn onderwerpen uit te beelden. Hij is een van de weinigen die bij het ontwerpen van een pagina met een reeks verhalende vakjes ook rekening houdt met het geheel. Hij zorgt voor een goede wit-zwart verdeling, voor een algemeen artistiek uitzicht. De pagina vormt voor hem één geheel. En ook als de anekdote je niet bevalt of als je ze niet leest, moet dat geheel je artistiek kunnen voldoen. De humor komt bij Peleman ook vaak uit de tekening voort. Zijn eerste albumuitgave is in voorbereiding en heet 'Pang Bang'.

De laatste tijd verschijnen er in Frankrijk, Engeland en Amerika grote, weelderige albums die pioniers van het stripverhaal opnieuw uitgeven of die een overzicht brengen van de wereldproduktie en de verschillende genres. De 'striptologie' is 'in'. De Vlaamse tekenaars worden daarbij nog ten onrechte verwaarloosd. Waarom? Sommige buitenlandse deskundigen oriënteren zich veel te eenzijdig. Daarom zou het een goed idee zijn, met het oog op de ontelbare liefhebbers, eens een bloemlezing en een geschiedenis van de Vlaams-Belgische auteurs te maken. Als het zover is, schrijft u er toch op in?

Gaston Durnez
in 'Vu par les belges'

Piet de Smeerpoets
Zie hier Piet de Smeerpoets staan,
Kijk die viespeuk toch eens aan.
Zich laten knippen? In geen jaar!
Nooit een kam eens door zijn haar!
En o, wat zijn zijn nagels lang!
Daarvoor zijn alle kind'ren bang!
„Bah," roept ieder die het ziet,
„wat ben jij een smeerlap, Piet!"

Piet de Smeerpoets is terug
Bij G. B. van Goor & Zonen te Den Haag is onlangs verschenen Piet de Smeerpoets, in een vertaling en bewerking van Lidi Luursema; de prijs bedraagt *f* 2,90.
Naar aanleiding van deze heruitgave hopen wij in het novembernummer een artikel over Piet de Smeerpoets te publiceren, dat geschreven werd door de heer H. C. Everhard.

ACH JA...ZO HEB IK EEN PAAR DAGEN GELEDEN EEN SOUPER BESTELD VOOR ZES PERSONEN-KOMPLEET MET VERRUKKELIJK PORTUGEES WIJNTJE... MAAR JA, KWAM NATUURLIJK WEER NIEMAND OPDAGEN

Prins Mario

Aloha, toch al niet wars van strips, heeft zijn nummer van 5 september vrijwel volledig met beeldverhalen gevuld, die ten onrechte als 'komieke strips' worden aangeduid. We lopen even samen met u de 32 pagina's door: tekenaar **Evert Geradts,** die Mickey Mouse nogal goedkoop gebruikt, terwijl ook het thema van zijn schizo-strip weinig oorspronkelijk mag heten — **Theo van den Boogaard,** die alvast een voorproefje geeft van zijn stripboek De avonturen van Prins Mario, van welk voorproefje we hier alvast een voorproefje geven — **Willem,** die klaarblijkelijk in Parijs bivakkeert en wiens la viedes consommateurs ons zowel naar vorm als naar inhoud bijzonder aanspreekt — **Moscoso,** die in het Amerikaanse stripblad ZAP COMICS symboliek zonder woorden ten beste geeft — **Arne Zuidhoek,** die sterk uiteenlopend van gehalte produceert (wij plaatsen zijn zelfportret uit sensimentele overwegingen), al bevalt ons de producent AGFA-FILMS — tekenaar **Lode Pemmelaar,** die alvast een voorproefje geeft van zijn stripboek Romila, the velvetgirl, van welk voorproefje wij hier alvast een voorproefje geven — **Gideon Brugman,** die op tekst van Lo Hartog van Banda en Ruud Ringers, een fraaie western neerzet — **Jacques van der Smissen,** die een zevental 'schattig getekende' stripjes bijdraagt, merendeels denkertjes. Enfin, het zou ons niet verbazen als Aloha voorgoed voor de helft uit strips zou bestaan.

phf

Gideon Brugman

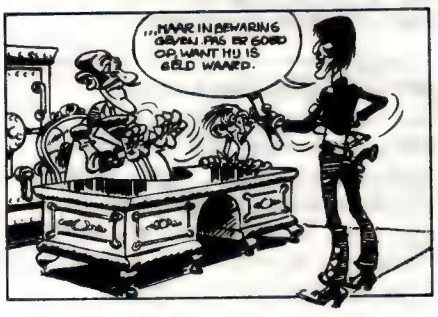

PFFF.... HIJ WIL MET ME NAAR BED
IK HOU VAN JOU
ZIE JE WEL.. MET ME NAAR BED WILLIE
IK BEMIN JOU MARIE
IK BEMIN JOU OOK JANUS
IK WIL MET JE NAAR BED MARIE

Jacques van der Smissen

STRIP ALOHA*

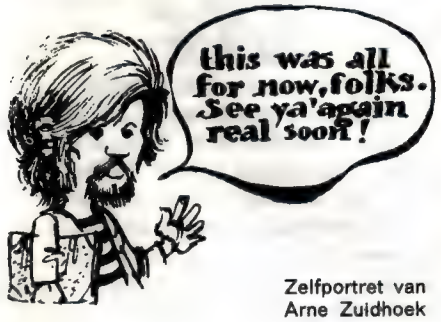

Zelfportret van Arne Zuidhoek

*) voor *f* 0,75 te koop aan het adres Alexander Boersstraat 30, Amsterdam, tel. (020) 79 26 28.

NIEUWS VAN DE STRIPMARKT

Wat deed uitgeverij Collins in Londen en Glasgow om een grotemensen-strip toegankelijk te maken voor kinderen? Het resultaat ligt onder meer bij de nu al in 61 ILA-inloop-zaken ter inzage en voor *f* 2,75 per deel te koop: een half dozijn kleurboeken van Charles M. Schulz' befaamde strip Peanuts. Ieder deel is in een lekker omslag gestoken en omvat 32 royale (21x27 cm) pagina's met grote tot zeer grote figuren plus tekst. Lucy, Snoopy, Linus en Charlie Brown hebben ieder hun eigen deel, terwijl daar verder nog zijn 'A book to colour' en 'Pictures to colour'. Alleen in laatstgenoemd deel is de eigenlijke stripvorm gehandhaafd.
Ter navolging!

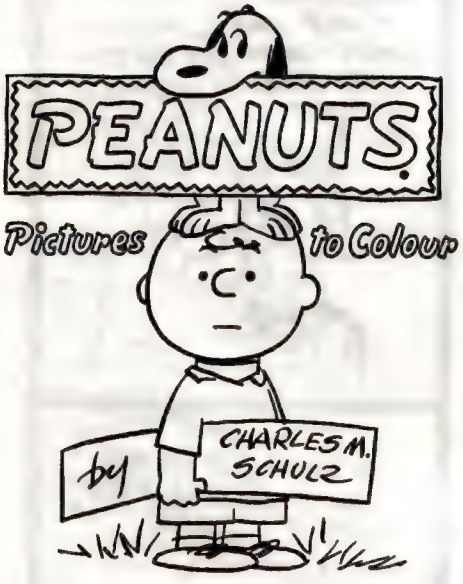

Hoe mild men de goden kan stemmen moest het Algemeen Handelsblad ondervinden dat zo verstandig was geweest op de omslag van het recente oranje Bruine Beer-boekje de vermelding 'eerste serie' achterwege te laten. De stapels slonken zo snel, dat er nu een rood pendant is uitgekomen. Ditmaal uiteraard met de vermelding 'tweede serie' en bevattende BB in Dromenland en BB en de Zeerovers. Het gewijzigde lettertype vormt zeker geen vooruitgang en voor de eerder door ons bepleite bibliografie zullen we nu maar de derde serie afwachten . . .

In Oost-Duitsland tekent en schrijft de studio 'Mosaik-kollektiv' al jarenlang onder leiding van Hannes Hegen de avonturen van Dig, Dag en Digedag. In het Duits bestaan er dan ook al meer dan 150 veel-kleurige boekjes van, ieder 24

pagina's groot. Na een Finse editie is er nu ook een Nederlandse van 60 cent op de markt gekomen, die bij Röder in Leipzig is gedrukt. Promotor is de Nederlander Hein van Herwerden die zich tot eind 1963 als directeur van het Grafisch Export-Centrum beijverde om Nederlandse drukkers aan buiten-landse opdrachten te helpen. Wie er meer van wil weten, wende zich tot uitgeverij Het Palet, Deutzstraat 8, Oegstgeest.

Bij het levensmiddelenbedrijf Jac. Hermans, niet alleen in Amsterdam, maar ook in Aalsmeer, Diemen en Uithoorn, liggen voor minder dan een dubbeltje per stuk vier titels van die nogal afzichtelijke 'strips om te lezen en te kleuren': Toby en Piggel op de **ijsbaan**, Toby en Krippel en Trippel op de **boerderij** en Toby en Tuppy en Dompy bij de **aardmannetjes** en in **het circus**. Omdat verzamelwoede met liefde blindheid gemeen heeft, geven we het maar even door.

In november 1968 kwam Olaf (Kleine Nemo) Stoop's Real Free Press met Illustratie no. 1 uit. Nummer twee verscheen in september 1969. Iedere aflevering bevat 20 reusachtige pagina's, boordevol obsederende lectuur, merendeels bestaande uit de hardere tekenverhalen, waarvan sommige onvertaald zijn gebleven. Ons treft de aankondiging van **Ehe-Casl**, een 'Nederlandstalig kwartaalblad voor de stripliefhebber', met de beste beeldbanden ter wereld. De eerste drie nummers staan al op stapel en zullen resp. gewijd zijn aan de Nederlandse en de Vlaamse school en aan Amerikaanse humor van vóór 1920. Bij de Athenaeumboekhandels, en ongetwijfeld ook elders, kost Illustratie no. 1 *f* 1,50 en nummer 2 *f* 1,75.

De verkoop van de heruitgave van Kapitein Rob blijkt zich gunstig te ontwikkelen. Dat komt waarschijnlijk doordat zich nu niet alleen meer de generatie van de vijftiger jaren voor deze strip blijkt te interesseren, maar ook jongens van een jaar of twaalf. Hier mag wel eens worden gememoreerd dat die pakkende omslagen het werk zijn van ons lid Julius de Goede. De eerste zes delen waren bij uitgeverij Skarabee helemaal op, maar zijn inmiddels herdrukt. De delen 7, 8 en 9

verschijnen (wéér met dezelfde inleiding) in oktober en 10, 11 en 12 drie maanden later. Gaat alles goed, dan komen in april 1970 de delen tot en met 15 aan de beurt en een half jaar later de delen tot en met 18. Dit zou inhouden dat er dan 54 oude verhalen zijn herdrukt. Al met al reden te over

om je af te vragen of er geen redenen zouden bestaan om Kapitein Rob in een nieuwe stijl te laten herleven, met een vernieuwd schrijf- en tekenteam dus. In andere landen is het lang geen uitzondering dat een stripfiguur zijn geestelijke vader in de meest letterlijke zin overleeft!

Pipo in Donald Duck

Wij waren — eerlijk gezegd — nogal benieuwd naar de 'opvolger' van Tom Poes in Donald Duck. Nu: dat is dan meegevallen. Door gastvrijheid te verlenen aan Pipo de Clown, zoals deze wordt bedacht door Wim Meuldijk en gezien door Jan van der Voo, geeft Donald Duck andermaal een figuur van eigen bodem de gelegenheid om voort te leven. Het eerste verhaal is Pipo in Miniland getiteld en begint in de tijd dat Pipo met Mamaloe en Petra nog op een zolderkamertje woonde.

HIJ ZEGT DAT HIJ GEEN GELD HEEFT, OMDAT HET SLECHT GAAT MET HET CIRCUS.
FOEI PETRA, DAT MAG JE NIET ZEGGEN.
PIPO LUISTEREN.
DE DIKKE DEUR IS EEN NARE, BOLLE JOKKEBROK.
HET KIND HEEFT GELIJK.

Ook Klukkluk en Dikkedeur zijn al van de partij. Niet in de laatste plaats om hun taalgebruik valt te hopen dat zij t.z.t. — anders dan hun voorgangers — niet te licht worden bevonden voor publikatie in boekvorm. Een goede gelegenheid overigens om de heer Meuldijk te herinneren aan diens uitspraak van 11 januari 1955: Strips tekenen en schrijven is een weinig ingewikkelde bezigheid!

Het jeugdblad Pep is voor het eerst met een strip-pocket op de markt gekomen, Pep Parade genaamd. Duur is het werkje niet, maar er staat dan ook geen enkele Nederlandse strip in. Misschien dat daar bij de volgende editie verandering in kan komen . . .

phf

astérix in de bios en op school

Eind augustus was de hoofdfilm **Astérix le Gaulois** gelijktijdig te zien in Amsterdam, Den Haag, Maastricht (Royal) en Utrecht (Camera). Als in de Kerstweek ook **Astérix et Cléopatra** ons land heeft bereikt, is het leuk om te bedenken dat een klein half uur getekend werd in de Toonderstudio's in Nederhorst den Berg.

phf.

Nog wat nieuws uit de schoolboeksfeer. De populariteit van het stripverhaal **Astérix le Gaulois** heeft hier en daar leraren Frans ertoe gebracht deze verhalen in de klas te lezen. Ik hoorde dat in een Amsterdamse school Astérix **De vrek** van Molière heeft weten te verdringen. Ook bij een Haagse school zijn Astérix-plannen in de maak, met als bezwaar dat de Franse uitgave van Lombard vrij duur is (*f* 7,50 per deel).
Het voordeel ervan, zei een lerares, is dat het leesstof is die de leerlingen interesseert. „Op die manier leren ze veel meer dan uit een boek waarbij ze zich zitten te vervelen." Daar zit wat in. De teksten van Goscinny — Molière had tenslotte ook geen voornaam — zitten vol woordspelingen en anachronismen, die klassikaal plezier kunnen veroorzaken. De tekeningen van Uderzo, waarin Romeinse soldaten die de Hitlergroet brengen steevast verslagen worden door de wonderbaarlijke krachten van de kleine Astérix, de grote Obélix en hun Gallische dorpsgenoten, zijn onderhoudender dan Herodotus zonder illustraties. Maar na twintig lessen Astérix zou het me niet verbazen als de enige die nog grinnikt de leraar is, die zijn onderwijs zo royaal heeft aangepast aan smaak en vrijetijdsbesteding van zijn leerlingen. Terwijl hij wijst op fijne trekjes is de kans groot dat onder de bank de voorbereidingen voor een volgende les worden getroffen: grappige stripverhalen in het Duits, Engels, Latijn en Grieks, over meetkunde, scheikunde en economie, of als er tijd over is, gewoon de volgende Astérix in het Nederlands, in een honderdmaal vlugger tempo. Het is sneu voor de leraren, maar hoe zij de boel ook opfleuren, het genieten van onderwijs, dag in dag uit, zo'n zeven uur per dag, zal nooit een onverdeeld genoegen zijn.

Alg. Handelsblad. K. L. Poll

Ook het bedrijfsleven blijkt de weg naar Astérix te hebben gevonden . . .

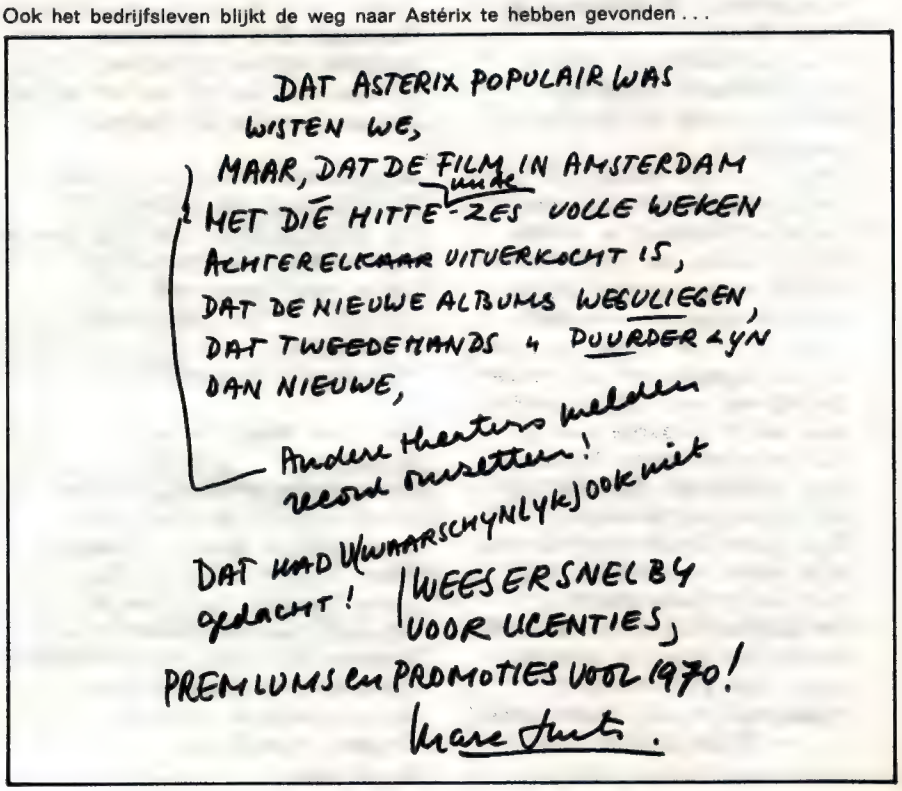
DAT ASTERIX POPULAIR WAS WISTEN WE,
MAAR, DAT DE FILM IN AMSTERDAM HET DIÉ HITTE-ZES VOLLE WEKEN ACHTEREENVOLGEND UITVERKOCHT IS,
DAT DE NIEUWE ALBUMS WEGVLIEGEN,
DAT TWEEDEHANDS 4 DUURDER zyn DAN NIEUWE,
Andere theaters melden record omzetten!
DAT HAD U WAARSCHYNLYK OOK NIET gedacht!
WEES ERSNEL BY VOOR LICENTIES,
PREMIUMS en PROMOTIES VOOR 1970!

MEDEDELINGEN VAN HET STRIPSCHAP

— Het Stripschap is bezig een documentatiecentrum in te richten. Alle materiaal op stripgebied dat u aan dit centrum wilt afstaan, zullen wij graag bij u komen halen.
— De contributie voor 1969 bedraagt minimaal *f* 10,—. Vriendelijk verzoek deze te voldoen door overmaking op giro 1513000 t.n.v. de penningmeester van het Stripschap te Leiden.
— Zolang de voorraad strekt kan men bij de penningmeester nog oude nummers van Stripschrift bestellen, uitsluitend door tegelijk met het overmaken van het verschuldigde bedrag op giro 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Leiden duidelijk op dit biljet aan te geven welk(e) nummer(s) men wenst.
Nog voorradig zijn de nummers 2, 3, 4/5, 6 en 7.

Alle nummers kosten *f* 2,25 inclusief porto.

— Leden, die nog geen enquête-formulier hebben ingevuld, worden verzocht dit alsnog te doen: Dank u.
Wie geen exemplaar meer in zijn bezit heeft, zal op zijn verzoek gaarne een worden toegestuurd.
— Onze financiën stellen ons helaas nog niet in staat een knipselabonnement te nemen. Wij zijn leden, die ons knipsels uit hun 'eigen' kranten sturen, dan ook bijzonder erkentelijk. Mocht u ermee inzitten dat u een knipsel eigenlijk zelf wilt houden, dan zijn wij natuurlijk al dankbaar voor een briefkaartje waarop alle gegevens staan die ons in staat stellen een duplicaat van het knipsel aan te vragen.
Dus: korte omschrijving van het stuk, naam en adres van het blad, verschijningsdatum.
Om alle misverstanden te voorkomen: het gaat hier niet om uitgeknipte stripverhalen!
Alleen met uw aller medewerking zal ons knipselarchief naar volledigheid kunnen streven.
— Wil een ieder die iets weet en/of heeft betreffende thee in de strip dit doorgeven aan het secretariaat?
— Voor leden die met vragen zitten wordt in Stripschrift een 'vraag- en antwoordrubriek' ingesteld.
Uw vragen kunt u insturen aan het redactie-adres met bijvoeging van vier postzegels van een kwartje.
Van deze faciliteit kunnen alleen leden gebruik maken!

ruilrubriek

Ter completering van verzamelingen staat alleen voor leden de mogelijkheid open tot het plaatsen van kleine annonces in Stripschrift. Tekst hiervoor (max. 40 woorden incl. naam en adres) make men, uitsluitend geschreven op de achterzijde van de girokaart, samen met de verschuldigde vergoeding van *f* 2,— over op postrekening 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Leiden.

Te koop gevraagd: 'Stanley',
stripversie van diens leven, Robbedoes 1953-1954; in 1954 of 1955 als stripboek uitgegeven door Dupuis.
Gezocht de (volledige) losse afleveringen (evt. alléén de Stanley-bladzijden) of de boekvorm (Frans of Nederlands).
G. Hellinga,
Stadionweg 68, Amsterdam-Z.

Gevraagd: Eric de Noorman:
De dode ridders, Eric in het hemelse rijk, Het rijk van het midden, De zoon van Eric de Noorman.

Aangeboden: Storm over China, De ondergang van Atlantis, Piet Spriet en H.O. Tom Poes boekje; Kapitein Rob: Het raadsel van Venus, Het oliemysterie, De strijd om het uraniumkwik.
Y. Wijnalda,
Mulierlaan 8, Pingjum (Fr.).

Tom Poes: Aangeboden:
Blauwe Aarde, Toovertuin, Bommelschat (knipsel), Wonderdokter - Horror de Ademloze - Geheimzinnige sleutel - Wroegwezen (illegale uitgave) - Bommelbende (Revue) - Tom Poes ontmoet een oude bekende (zowel uit de Telegraaf als uit Tom Poes-weekblad), Klerenkoffertje (Donald Duck), Het betoverde schaakbord (illegale uitgave), e.a.
Te ruil voor:
Telegraafknipsels, Ons Vrije Nederland, Kleine Zondagsvriend, Bommelbode, Buitenlandse Bommels, Tom Poesspel en ander goed ruilmateriaal.
Ook belangstelling voor aankoop van alle soorten Bommel-objecten.
H. R. Mondria,
Tevelingshof 8, Leiden,
tel. (01710) 3 21 12.

Abonnement op Stripschrift niet mogelijk
Om alle misverstanden te voorkomen, willen wij hier even duidelijk naar voren brengen dat het niet mogelijk is een abonnement op het Stripschrift te nemen.
Indien u echter lid wordt van Het Stripschap, krijgt u het Stripschrift maandelijks toegezonden.
Voor degenen die zich nú als lid opgeven is de volgende regeling getroffen: als contributie voor 1969 betaalt u *f* 4,—, over te maken op girorekening 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Leiden; u ontvangt dan de twee dit jaar nog te verschijnen nummers compleet met boekje.
De contributie-bijdrage voor 1970 zal in de ledenvergadering van 25 oktober worden bepaald.
Het bestuur heeft het voornemen in deze vergadering voor te stellen dit bedrag op *f* 18,— te brengen.

Tom Kamphuis
Ex-secretaris/penningmeester Kamphuis van Het Stripschap kreeg op 14 augustus een zoon, die met ons aller Heer Poes de voornaam TOM gemeen heeft.
Liever laat dan nooit biedt de redactie van Stripschrift alsnog haar gelukwensen aan.

Adressen bestuursleden van Het Stripschap
P. Hans Frankfurther, voorzitter
Sloterweg 1212
Amsterdam
R. Richard, secretaris
van Tuyll van Serooskerkenweg 79
Amsterdam
Tel.: (020) 71 84 15
H. R. Mondria, penningmeester
Tevelingshof 8
Leiden
K. Helderman, adj.-secretaris
Zocherstraat 60 III
Amsterdam
Tel.: (020) 24 76 04, overdag
(020) 16 82 15, 's avonds.
Girorekening: 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Leiden.

stripselknipsels

Peanuts in vertaling
door K. D. Beekman
Dagelijks vergast **Het Parool** zijn lezers op de strip **Klein grut,** terwijl **De Tijd** zijn lezers iedere zaterdag van **De lieverdjes** laat genieten.
In beide gevallen gaat het om een vertaling van de **Peanuts** van Charles M. Schulz.
Dat een dergelijke strip in Nederlandse dagbladen verschijnt, is natuurlijk alleen maar toe te juichen. Maar zijn die vertalingen wel bevredigend? Helaas houden de critici zich nog te weinig bezig met deze vraag, niettegenstaande het feit dat de **Peanuts** toch door een paar duizend mensen in vertaling wordt gelezen.
Wat mag de lezer nu eigenlijk van de anonieme vertaler verlangen? Dat hij een redelijke kennis van de Engelse taal bezit en dat hij bij het vertalen zo dicht mogelijk bij het origineel blijft. Daarbij moet hij uiteraard een goed inzicht tonen in de Amerikaanse taal- en levenssituatie van de vele **Peanuts**-strips. Dit alles lijkt vanzelfsprekend en dat is het ook, even vanzelfsprekend als dat de vertaler zich feilloos moet kunnen bedienen van de Nederlandse taalschat en syntaxis, alsook van Nederlandse uitdrukkingen en spreekwoorden. Gebeurt dat dan niet? Als regel wel, ja.
Er zijn echter uitzonderingen.
Eén zo'n uitzondering zal de lezer hieronder afgedrukt vinden. Hij oordele zelf.
(De Nederlandstalige strip komt uit **Het Parool,** 1967, nr. 9-4, de Engelstalige uit **You can do it, Charlie Brown.)**

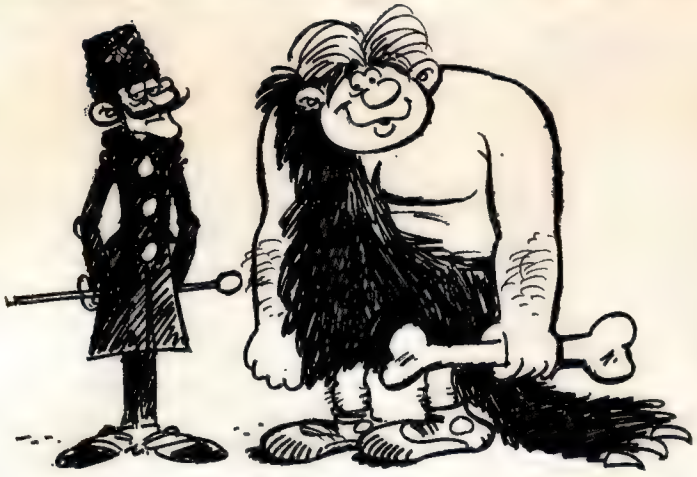

Striptekenaars exposeren in Antwerpen

Opnieuw is Antwerpen ons voorgegaan: sedert begin september zou daar aan de Grote Hondstraat 32 een kunstzaal zijn te vinden die naar de naam CAGA luistert ofte wel Comic Art Gallery of Antwerp. Doel: de aandacht vestigen op de grafische kunst in het algemeen en de striptekenaars in het bijzonder. Zo zullen de Belg Hugoké en de Nederlander Hans G. Kresse er exposeren. Maar eerst komen de magiër Gurdjeff en z'n prehistorische knecht Lombok aan de beurt: een gloednieuwe strip van tekenaar Berck(mans) en scenarist Fridolin alias Daniël Jansens die zojuist in De Gazet van Antwerpen van start ging. Het eerste verhaal heet De Goudbaron, naar de geldzuchtige bankier William Roscoe Gusenberg alias Big Guss, tegen wiens handlangers Bolus de Mepper en Gerrit de Dandy Gurdjeff en Lombok het moeten opnemen.

Nieuws uit Nederhorst

Dit is het copyright-regeltje, zoals u het voortaan op Kappie, Hollewijn en Panda zult tegenkomen.
Horre, Polletje Pluim, Puk en Poppedijn, en Arman en Ilva zullen alleen van 'Toonder Studio's' worden voorzien, terwijl Marten Toonder, als vanouds, iedere aflevering van Tom Poes persoonlijk zal signeren.

TOMORROW IS THE FIRST DAY OF SCHOOL..
POOR SALLY IS SO NERVOUS THAT IF SOMEONE MENTIONED KINDERGARTEN I BET SHE'D JUMP THIRTY FEET IN THE AIR..
KINDERGARTEN!
ONLY TEN FEET... I KNEW YOU WERE EXAGGERATING..

KLEINGRUT
MORGEN IS DE EERSTE SCHOOLDAG!
DIE ARME SALLY IS ZO NERVEUS. IK WED DAT ZE ZICH DOODSCHRIKT ALS IK KLEUTERSCHOOL ZEG....
KLEUTERSCHOOL
ZIE JE WEL ZE SPRINGT EEN GAT IN DE LUCHT!

Gegevens over Hollewijn
Willen al diegenen die beschikken over documentatiemateriaal over Koning Hollewijn, zo vriendelijk zijn deze gegevens op te sturen aan de heer G. J. Hungerink, Rijnstraat 5a te Leiden. Dit in verband met het verschijnen van een compleet Hollewijn-verhaal in het decembernummer van Stripschrift.

Ayam

De Terugkeer van Aram

1-9. — Voortbewogen door een gunstige wind kliefde een vreemd schip in snelle vaart de golven. In de wateren van het verre Oosten zou het vaartuig geen verwondering gebaard hebben, doch hier onder de Italiaanse kusten, keken de enkele vissers, die bezig waren hun netten binnen te halen, het met een bijgelovige vrees na. En mompelend wezen zij elkaar op de baardige figuur, die hoog opgericht in de voorsteven stond en strak voor zich uit tuurde. Doch Aram, want het was niemand anders dan onze held, was zich van dit alles nauwelijks bewust. Na een jarenlange afwezigheid scheidden nu nog slechts enkele dagen hem van vrouw en kind en bij de gedachte aan het weerzien doorstroomde hem een warm gevoel van blijdschap. De jonk, welke keizer Lu Nan hem ter beschikking gesteld had om hem naar zijn vaderland terug te brengen sneed als een mes door de golven en het leek wel alsof de opgewekte stemming van Aram de bemanning had aangestoken. Onder luid gezang beijverden zich, alles uit het schip te halen, wat er in zat. Aram's rossige baard, die tijdens de lange zeereis formidabel gegroeid was en hem een ongewoon uiterlijk verleende wapperde in de wind, toen hij zich naar achter begaf. Hij wendde zich tot de roerganger en vroeg: „Zijt ge er zeker van, dat ge de juiste koers gestuurd hebt?" En toen de man bevestigend knikte, ging hij, half tot zichzelf voort: „Vreemd, ik begrijp het niet. Volgens mijn berekeningen hadden we reeds lang de haventoren in zicht moeten hebben!"

2-9. — Hoe goed herinnerde Aram zich van zijn vorige reizen de enorme uitkijktoren van het kleine haventje, die vanuit zee reeds van verre te zien was. Een vage ongerustheid maakte zich van hem meester, doch met 'n licht schouderophalen verdreef hij zijn sombere gedachten. Hij was zo lang weg geweest — misschien vergiste hij zich eenvoudig en waren zij nog niet zo ver. Doch reeds een uur later keerde zijn onrust in alle hevigheid terug. Aan de horizon doemde een donkere streep op. De kust! En nog steeds was er geen spoor van de toren te bekennen! Zou men het ding gesloopt hebben? vroeg Aram zich af. Doch waarom? Het bouwwerk had er reeds eeuwen gestaan! Of zou de roerganger zich toch vergist hebben Doch naarmate zij dichterbij kwamen, begon Aram de kust te herkennen. Een vage vrees bekroop hem. Waarom was hier geen enkele visser te zien? Anders zwermde op zulke prachtige dagen de hele vloot van kleine scheepjes voor de kust. Terwijl de onrust in hem groeide, bleef hij sterk vooruit turen. Achter hem klonken luid geschreeuwde bevelen. De roerganger liet de jonk overstag gaan om direct de kleine baai te kunnen binnenzeilen. Steeds duidelijke tekende de kustlijn zich af en plotseling ontsnapte Aram een wilde kreet De huizen rond het haventje, dat hij nu duidelijk kon zien liggen, waren herschapen in brokkelige ruïnes en bij de haveningang onderscheidde hij de overblijfselen van de verwoeste toren!

3-9. — Onder een doodse stilte voer de jonk de kleine haven binnen. Ontzet keken de mannen naar het vreselijk tafereel, dat zich voor hun ogen ontvouwde. Voor zo ver zij konden kijken was er niets te zien dan ruïnes. Geen huis was gespaard gebleven voor het geweld dat hierover was gegaan. Overal lagen brokken puin, waaruit half verbrande balken spookachtig omhoog wezen. „Bij de ziel van mijn voorvaderen, wat kan hier gebeurd zijn?" fluisterde de roerganger ontdaan. Hij had het roer aan een van zijn mannen overgegeven en had zich voor op het schip bij Aram gevoegd. De jonge krijger haalde zijn schouders op: „Ik weet het niet", antwoordde hij. „Vulkanen zijn hier niet in de buurt. Misschien een orkaan. We zullen het spoedig genoeg weten". Doch hierin vergiste Aram zich. Pas toen het schip langs een half ingestorte steiger gemeerd lag, en Aram als eerste aan land gesprongen was, werd hij zich bewust van de benauwende stilte, die hier hing. Aarzelend richtte hij zijn schreden naar dichtst bijzijnde bouwval. Slechts de muren stonden nog overeind. De deur hing scheef in de hengsels. „Hallo!" schreeuwde Aram. „Hallo!" Doch er kwam geen antwoord. Hol weerkaatste de echo zijn roep — toen werd alles stil. En plotseling drong de oorzaak van die vreemde stilte tot Aram door. Er was nergens een levende ziel te bekennen!

4-9. — Plotseling hoorde Aram een vaag gerucht achter zich en toen hij zich omwendde zag hij, dat men op de jonk de zeilen gehesen had. Langzaam dreef het schip naar het midden van de haven. „Hé!" schreeuwde Aram. „Gaat zo niet weg! Ik heb u nog niet eens bedankt?" De roerganger zette zijn handen aan zijn mond en riep: „Wij behoeven geen dank! Wij deden wat de keizer ons opdroeg! Maar het is hier niet pluis! Vaarwel!" Het zeil ving de wind op, het schip kreeg meer vaart en na korte tijd was het achter de heuvels van de baai verdwenen. Aram was alleen moederziel alleen in een verwoeste stad. Langzaam zocht hij zijn weg tussen de ruïnes. Eenmaal zag hij een huis, dat nog intact scheen. Hij duwde de deur open. Op de tafel stonden nog de resten van een maaltijd en uit alles bleek, dat de bewoners in allerijl gevlucht moesten zijn. Doch waarvoor? Welk vreselijk gevaar had hen bedreigd? Mistroostig slenterde Aram verder, terwijl hij bij zichzelf overlegde wat hem te doen stond. Hij moest zo spoedig mogelijk een paard zien te krijgen om van hier weg te komen en zijn burcht op te zoeken. Iedere minuut die hij langer in deze troosteloze verlatenheid vertoefde deed zijn angst toenemen. Doch waar vond hij een paard. Ineens werd zijn aandacht getrokken door een donkere gestalte die in de verte tussen het puin rondscharrelde. „Hallo!" schreeuwde Aram, „Hé daar! Luister eens"

5-9. — De man keek op. Het was een haveloos geklede kerel, die met een schop tussen het puin wroette, misschien om nog iets van zijn bezittingen terug te vinden. Doch zodra hij Aram zag werden zijn ogen groot van ontsteltenis. Hij smeet de schop weg en zette het op een lopen. „Hédaar!" schreeuwde Aram wanhopig. „Ik zal u niets doen!" Doch tevergeefs. De man rende alsof de duivel hem op de hielen zat en voordat Aram van zijn verbazing bekomen was, was hij reeds uit het gezicht verdwenen. Toch had zijn verschijning Aram nieuwe hoop geschonken. Er waren dus nog mensen in de buurt. En even later werd zijn vermoeden bewaarheid. Midden op de weg waren een paar kinderen aan het spelen. Zwijgend kwam Aram naderbij. Hij wilde niet opnieuw de kans lopen hen te verschrikken. Doch ineens keek een van de knapen op. Hij gaf een luide schreeuw en ging er vandoor zonder zich om zijn makkers te bekommeren. Doch deze waren nu gewaarschuwd en bij Aram's nadering stoven zij als een verschrikte troep konijnen in alle richtingen uit elkaar. 'n Gevoel van wanhoop beving Aram. Wat was hier gebeurd dat iedereen aan de haal ging nog voor hij een woord had kunnen zeggen? Mistroostig vervolgde hij zijn weg en al spoedig had hij de stad achter zich gelaten. Hij besloot zijn geluk te beproeven bij een van de boerenhoeven, doch de eerste die hij bereikte was nog slechts een grote puinhoop, waaruit nog traag een rookspiraaltje omhoog krinkelde.

6-9. — Moedeloos ging Aram verder, vervuld van de somberste gedachten. Telkens weer vroeg hij zich af, welke vreselijke ramp deze streek getroffen kon hebben en, erger nog, of het alleen deze streek was. Iedere hoeve die hij tegenkwam was veranderd in een troosteloze ruïne. De stallen waren ingestort en van het vee was geen spoor te bekennen. Nergens zag hij een levend wezen. Het gewas stond op de velden te verdorren. Het was duidelijk dat er in weken niets aan gedaan was. Nog tweemaal zag hij in de verte iemand lopen, doch beide keren kregen de mannen hem in de gaten, nog voor hij iets had kunnen roepen en renden weg, alsof de duivel hen op de hielen zat. Fel brandde de zon en Aram begon langzamerhand dorstig te worden. Toen hij opnieuw een half ingestorte boerderij passeerde, liep hij achter het huis om, om naar de put te zoeken. Plotseling bleef hij als door de bliksem getroffen staan. Tegen het huis aan, op een hoop stro lag een klein boertje rustig te slapen. Naast hem in het stro lag een vervaarlijk uitziende dorsvlegel. Op zijn tenen sloop Aram naderbij. Eindelijk kwam er dan een kans om met iemand te praten en te weten te komen, wat hier gebeurd was. Doch ineens ontwaakte het mannetje. Hij greep zijn dorsvlegel en terwijl hij het stuntelige wapen dreigend ophief kwam hij woedend op Aram toestormen. „Moordenaar! Ellendige moordenaar!" krijste hij.

7-9. — Nog maar net bijtijds kon Aram op zij springen, zodat 't zware stijk ijzer rakelings langs zijn hoofd suisde. Maar het mannetje scheen niet van zins het bij die ene aanval te laten. „Denk maar niet dat je hier levend vandaan komt" snauwde hij en opnieuw drong hij op Aram in. De verbaasde krijger wilde het mannetje geen kwaad doen, doch met een snelle beweging greep hij de arm van zijn tegenstander en rukte die naar achter, zodat de man een schreeuw van pijn gaf en zijn dorsvlegel liet vallen. Hij worstelde als een bezetene om aan Aram's greep te ontkomen. Hij schopte en sloeg van zich af en plotseling voelde Aram de tanden van de kerel in zijn hand. Maar zijn greep verslapte niet. En terwijl hij het boertje langzaam maar zeker op de knieën dwong, schreeuwde hij hem toe: „Idioot! Ik zal je niets doen! Kijk dan, ik had je toch met één slag van mijn zwaard onschadelijk kunnen maken als ik dat gewild had? Ik wil alleen weten, wat hier gebeurd is, verder niets" Woedend staarde de man hem aan. „Dat zal jij niet weten, hé? Lelijke moordenaar!" schold hij. Maar nu was Aram's geduld uitgeput. Hij schudde de man als een rat heen en weer en donderde hem toe: „Als je niet ophoudt met schelden, zal ik je vermoorden, lelijk monster, dat je bent! Vertel me wat hier gebeurd is, en waarom alles in puin ligt, of ik zal je!"

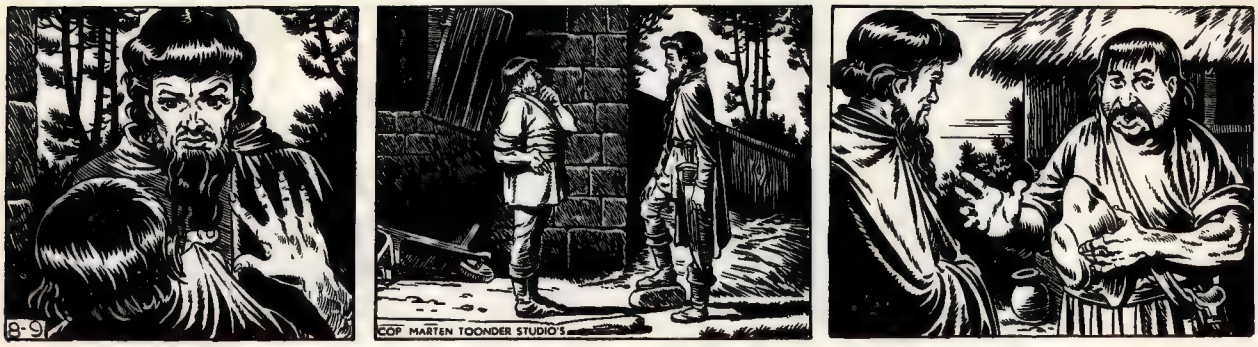

8-9. — Bij die woedende uitval van Aram scheen er voor het eerst enige twijfel bij het boertje op te komen. „Laat me dan los", bromde hij onwillig. Maar Aram schudde zijn hoofd. „Niets daarvan, dan loop je ook weg, net als die anderen! Maar als je me vertelt, wat hier gebeurd is, zal je geen kwaad geschieden." Het mannetje keek hem weifelend aan. „Maar ben je dan geen Barbadoor?" vroeg hij. „Je spreekt tenminste niet als zij." „Een wat?" vroeg Aram. „Een Barbadoor", herhaalde het mannetje. ‚Weet je dan niet, dat de Barbadoren hier alles platgebrand en geplunderd hebben? Waar kom je dan vandaan? Hoe komt het dat je niets weet?" Plotseling keek hij opnieuw wantrouwend. „Zeg, is dit soms een valstrik?" Doch Aram schudde heftig het hoofd. „Ik ben juist teruggekomen van een lange reis. Ik ben jaren weggeweest, doch ik kom uit dit land. Ik hoor hier thuis. Vertel me, wie zijn de Barbadoren?" Hij liet de man los. Die dacht niet meer aan weglopen maar bleef Aram nieuwsgierig opnemen. „Naar je baard te oordelen kon je er zelf een zijn!" zei het boertje. „Maar je bent te netjes. Die Barbadoren zijn Barbaren! Ja, zo konden ze beter heten! En het enige, wat zij doen is roven en plunderen en de bevolking als slaven met zich meevoeren! Overal waar ze geweest zijn, vind je hun spoor van ellende en vernieling!"

9-9. — Langzamerhand kwam het boertje tot een geregeld verhaal en zo hoorde Aram van de woeste horden, die uit het Noorden gekomen waren en zich als een zwerm sprinkhanen over het land hadden gestort, alles vernielend, wat ze op hun weg tegenkwamen. Een kille angst sloeg Aram om het hart. „Ik moet zo spoedig mogelijk verder!" zei hij, terwijl hij opsprong. „Mijn burcht ligt naar het Noorden. Ik moet weten, wat er van de mijnen geworden is! Weet ge niet, waar ik een paard kan krijgen?" Het boertje schudde het hoofd. „Al het vee en alle paarden hebben die schurken meegenomen!" vertelde hij en bedachtzaam ging hij verder. „Maar als je naar het Noorden wilt, mag je eerst die baard wel eens afknippen! Anders zien ze je overal voor een Barbadoor aan. Die hebben allemaal van die bossen haar aan hun kin hangen. En dan kon je nog wel eens lelijk te pas komen! Kom maar hier, ik zal je wel helpen!" Ondanks de ernst van de toestand moest Aram toch even glimlachen, toen het eenvoudige boertje op een uiterst handige manier hem van zijn baard bevrijdde. Toen hij klaar was, zei hij: „Ik zou wel met je mee willen gaan. Die ellendelingen hebben mijn oude vader vermoord en mijn vrouw en dochter meegenomen. Ik heb ze nog een kleinigheid te vertellen. Als ik er ooit een in handen krijg... Eigenlijk is het jammer, dat jij er geen bent. Dan was ik tenminste er van af geweest" besloot hij.

10-9. — — Aram was maar al te blij, dat hij een reisgezel had. De eenzaamheid begon hem reeds te drukken. Maar Jaspo, zo had het boertje zichzelf voorgesteld, was een druk prater, en hoewel al zijn verhalen over de Barbadoren gingen en over de wreedheden die zij hadden bedreven, gaf het de jonge krijger tot enige afleiding. Jaspo had niet willen scheiden van zijn dorsvlegel. „Je kunt nooit weten, hoe je zo'n dingetje nog eens nodig kunt hebben", verkondigde hij. Nu Aram zijn baard kwijt was, waardoor zijn uiterlijk minder schrikaanjagend was geworden, viel het hen gemakkelijker hier en daar berichten over de woeste horden der Barbadoren te weten te komen. Zij schenen zich rovend en plunderend naar het Oosten terug te trekken. Aram zette Jaspo voortdurend tot grotere spoed aan. Met iedere dag groeide zijn angst. Reeds tweemaal waren zij langs de overblijfselen van vroegere burchten gekomen en het gezicht van deze troosteloze ruïnes had een verlammende uitwerking op de jonge krijger. Steeds bekender werd de omgeving. Af en toe kwamen zij groepen vluchtelingen tegen en gretig ondervroeg Aram hen naar nieuws over zijn burcht. Doch de arme mensen schudden vertwijfeld het hoofd. Zij kwamen uit het Oosten en waren dikwijls te versuft en te bang om te spreken. Vervuld van de sombere gedachten ging Aram verder.

11-9. — Naarmate ze dichter bij Aram's burcht kwamen, versnelde de jonge krijger zijn pas. De kleine Jaspo kon hem maar amper bijhouden en begon achter te raken, doch Aram bemerkte het nauwelijks, zozeer waren zijn gedachten vervuld van angst. Na de volgende kromming van het pad moest hij het slot kunnen zien. Aram draafde meer dan hij liep, doch plotseling was het, alsof een kille hand zich om zijn hart sloot. Daar, in de verte, lag de trieste puinhoop van wat eens zijn trotse burcht was geweest. Een wilde kreet als van een gewond dier ontsnapte hem, en terwijl hij luid de naam van zijn vrouw en zijn zoon schreeuwde, rende hij er naar toe. Nog wilde hij het ergste niet geloven. Nog koesterde hij, tegen beter weten in, een vage hoop, dat misschien tussen de ruïnes.... Doch er kwam geen antwoord op zijn herhaald roepen. Als een opgejaagde vluchteling dwaalde hij tussen de ingestorte muren, langs de verwoeste torens en in de onherkenbaar vertrapte tuinen. Nergens vond hij een spoor van enig leven! Uitgeput en verslagen liet hij zich tenslotte neer op een hoop stenen en verborg het hoofd in de handen. Een droge snik welde uit zijn keel. De stem van Jaspo bracht hem tot de werkelijkheid terug. „Kom", zei het boertje ongeduldig, „ge kunt toch niet om elke puinhoop zitten treuren!" Aram hief het hoofd op „Die puinhoop was eens mijn burcht", antwoordde hij toonloos. „Hier hoopte ik vrouw en kind terug te vinden!"

12-9. — Al Aram's nasporingen bleven vruchteloos. Niemand wist iets van zijn vrouw en zijn zoon. „Die behoeft ge heus niet verder te zoeken, makker", gaf een onverschillige koopman te kennen. „Die zijn natuurlijk . . ." Een veelbetekenend gebaar maakte de zin af. „Maar ze kunnen toch gevlucht zijn?" drong Aram aan. „Gevlucht?" herhaalde de man spottend. „Daar had hier niemand de tijd voor! Ze zijn hier in de nacht neergestreken als een zwerm sprinkhanen, die barbaren!" De hele dag zwierven Aram en Jaspo rond en ieder die zij tegen kwamen stelden zij opnieuw de zelfde vraag. Maar uit de antwoorden bleek hoe langer hoe duidelijker, dat er niet de minste hoop meer voor Aram bestond. En langzamerhand raakte Aram er ook zelf van overtuigd dat hij de zijnen nimmer zou terugzien. Verslagen en moedeloos keerden ze naar de resten van Aram's burcht terug. Zwijgend, met gebogen hoofd, dwaalde de jonge krijger tussen de ruïnes en met smart dacht hij terug aan de vele gelukkige uren, die hij hier beleefd had, toen de burcht steeds weer een veilig toevluchtsoord was geweest na zijn vele, avontuurlijke reizen. Hier, op dit ruime terras had hij met zijn vrouw de eerste wankele stappen van zijn zoon gadegeslagen... Plotseling maakte de droevige uitdrukking op Aram's gelaat plaats voor een trek van grimmige vastberadenheid. Woede en haat straalden uit zijn ogen. Met snelle pas keerde hij terug naar de plek waar Jaspo eerbiedig was achtergebleven. „Wat nu?" vroeg hij, toen hij Aram zag aankomen. „Wat nu?" herhaalde de jonge krijger en als antwoord trok hij zijn zwaard, hief het hoog en dreigend op, terwijl hij uitriep: „Bij de eer van mijn voorvaderen, ik zal niet rusten voor ik deze schanddaden gewroken heb!"

13-9. — De volgende dag trokken Aram en Jaspo verder naar het Oosten, daar volgens de geruchten, de indringers in die richting verdwenen waren. Jaspo had er op gestaan, Aram te vergezellen. „Ik kan wel geen zwaard hanteren", merkte hij op, „maar als ik deze vlegel zwaai, begint er geen Barbadoor iets tegen ons, al heeft hij ook drie zwaarden! Ook mijn familie is weg, mijn land is vernield, dus het enige wat mij overblijft is die knapen een lesje geven. En aangezien gij dat ook van plan zijt, kunnen we beter bij elkaar blijven. Aram, die blij was wat gezelschap te hebben, had het aanbod van de kleine man dankbaar aanvaard. Van de landbouwers in de streek, waar ze door trokken, hoorden ze, dat er verder naar het Oosten een grote veldslag geleverd werd tussen de troepen van de Hertog van Pomplina en de Barbadoren. Dit bericht scheen Aram nieuwe moed te geven. Wat later op de dag werd het bevestigd door een troepje reizende kooplieden. „Hopelijk slaagt hij er in de indringers te vernietigen', zeiden zij, „doch de Hertog is reeds een bejaard man en zijn leger is niet groot!" Tegen de avond sloegen de twee vrienden hun leger op aan de rand van een bos. „Wij moeten morgen zo vroeg mogelijk vertrekken", besliste Aram, toen zij zich warmden bij het vuur, dat Jaspo in een ongelooflijk korte tijd had aangelegd. „Wij moeten ons zo gauw mogelijk bij het leger van de Hertog voegen! Als wij tenminste nog op tijd komen", voegde hij er somber aan toe.

14-9. — „We moeten paarden zien te krijgen," besliste Aram de volgende morgen. „Op deze manier komen wij er nooit!" Nadat ze nog een uur gelopen hadden, zagen ze een hoeve, die blijkbaar door de plunderaars met rust gelaten was. De eigenaar nam hun aanvankelijk met het nodige wantrouwen op, doch toen Aram zich bekend maakte en vertelde, wat er gebeurd was en wat zijn plannen waren, bleek hij onmiddellijk bereid hun twee paarden af te staan. „Als ik geen vrouw en kinderen had, ging ik zelf ook nog met U mede," beweerde hij. „Hoe eerder die schurken het land uit worden gejaagd, hoe beter! Ik vermoed echter, dat ge reeds te laat zijt, want gisteravond vertelde een marskramer mij, dat het leger van de Hertog verslagen was en in de grootste wanorde binnen de stadsmuren gevlucht was!" besloot hij. Dit was een bittere teleurstelling voor Aram, doch Jaspo merkte op, dat ze in ieder geval verder moesten trekken. Ze hadden nu paarden en konden zich veel gemakkelijker bewegen. Later op de dag kwamen ze opnieuw groepjes vluchtelingen tegen, die het verhaal van de landbouwer bevestigden. „Het leger van de Hertog van Pomplina was verslagen en de woeste horden hadden zich voor de stad Pomplina gelegerd om de bevolking op die manier uit te hongeren. Hun vloot had de haven geblokkeerd, zodat de Pomplenaren wel spoedig gedwongen zouden zijn, zich over te geven. „We zijn dus overal te laat voor!" zuchtte Jaspo somber.

15-9. — „Te laat? Nimmer!" riep Aram uit. „Wanneer ze in Pomplina geen voedsel meer hebben, zullen wij ze dat brengen!" Jaspo vertrok zijn gezicht tot een grijns. „Oh ja", spotte hij, „daar had ik nog niet aan gedacht. We vragen eenvoudig of die indringers even opzij willen gaan, omdat we wat voedsel voor hun prooi over de stadsmuur willen gooien! Dat doen ze natuurlijk direct! En daarna?" Aram haalde zijn schouders op. „Spot jij maar" sprak hij somber. „Hoe we het doen moeten weet ik nog niet, maar we doen het! Kom mee, eerst moeten we in ieder geval voedsel zien te vinden en een paar vastberaden mannen, die ons willen helpen!" Al heel gauw bleek, dat het geluk ditmaal met hen was. Overal waar zij aanklopten waren de boeren bereid iets van hun voorraden af te staan voor de bedreigde burgers van Pomplina en toen zij hoorden wat Aram van plan was, waren er verscheidene, die zich bij hen aansloten. Na enkele dagen hadden ze reeds drie wagens, hoog opgeladen met voorraden en een kleine maar vastgeraden troep mannen, gewapend met knuppels en zeisen vergezelde hen. Voortdurend zette Aram de kleine stoet tot grotere spoed aan. Hij kon zijn ongeduld nauwelijks bedwingen. Eindelijk zou hij dan de gelegenheid krijgen slaags te raken met de indringers die hem zoveel leed berokkend hadden. Plotseling stormde Jaspo op hem af en schreeuwde: „Kijk eens Daar! In de verte! Wat gebeurt daar?"

16-9. — Zij reden langs een bosrand. Rechts van hen was een grote vlakte en aan het eind daarvan, tegen de heuvels ontdekte Aram een boerenhoeve. Een aantal donkere figuren krioelden om het huis en zelfs van die afstand was duidelijk te zien dat de vlammen uit het dak sloegen. „Barbadoren" flitste het door Aram's hoofd. Onmiddellijk liet hij de stoet halt houden. „Rijdt de wagens het bos in, zodat ze uit het gezicht zijn", beval hij. „Zij die te paard zijn, volgen mij!" Een hevige opwinding maakte zich van de mannen meester. Zouden zij eindelijk de gehate vijand te lijf kunnen gaan? Jaspo zwaaide strijdlustig zijn dorsvlegel boven het hoofd. „Ha! Wie wil de eerste zijn? schreeuwde hij.

„Voorzichtig! maande Aram. „Van hier te zien, is het slechts een kleine afdeling, doch er kunnen er meer in de buurt zijn! Denkt erom, niemand mag ontkomen! We moeten ons verdelen en van alle zijden tegelijk aanvallen! Met getrokken zwaard stormde hij voorwaarts en de anderen volgden hem met hun vreemdsoortige wapens. Toen zij dichterbij kwamen zagen zij duidelijk, wat zich afspeelde. De schurken hadden hun paarden aan het hek gebonden. Aram telde er een stuk of vijftien. Alles wat zij konden gebruiken hadden zij uit het huis gesleept en op een grote hoop gelegd. Enkelen sleepten de bewoners naar buiten, terwijl anderen het huis in brand staken. En zo verdiept waren zij in hun misdadig bedrijf, dat Aram en zijn mannen reeds vrij dicht genaderd waren, toen een der Barbardoren hen zag en begon te schreeuwen: „Te wapen! Te wapen".

17-9. — Doch eer de meesten van hun verbazing bekomen waren en hun wapens hadden kunnen grijpen, stormden Aram en zijn mannen van alle kanten op het in. En hoewel de schurken beter gewapend waren, hadden zij niet de minste kans tegen de woedende boeren. Jasjo zwaaide vervaarlijk met zijn dorsvlegel in het rond en nog voor zijn aanvallers hem bereikt hadden storten ze reeds getroffen neer. Aram had de aanvoerder voor zijn rekening genomen. Een grote kerel met een reusachtig zwaard, waar hij uitstekend mee overweg bleek te kunnen. Doch tegen de vlugheid en de door woede opgezweepte kracht van Aram moest hij toch het onderspit delven. De jonge krijger sloeg zo fel toe, dat het zwaard van zijn tegenstander in stukken brak en hij door de schok half uit het zadel tuimelde. Een tweede houw maakte een einde aan het gevecht. Onmiddellijk vlogen twee anderen op hem af, doch terwijl hij er zelf een voor zijn rekening nam, liet Jaspo de ander kennis met zijn dorsvlegel maken. Het knetteren van de vlammen werd een ogenblik overstemd door het gekletter van wapenen en het geschreeuw. De eigenaar van de hoeve, die plotseling door zijn belagers in de steek werd gelaten, had een brandend stuk hout gegrepen, waarmee hij thans de vijand te lijf ging.

18-9. — Binnen enkele minuten was de strijd geëindigd. Het kleine troepje Barbadoren was volkomen vernietigd. Geen een was er ontkomen. Snikkend van blijdschap viel de vrouw van de eigenaar Aram om de hals. Wel was haar huis vernield, doch zij en haar gezin hadden tenminste het leven er afgebracht. Doch plotseling onderbrak Jaspo haar dankbetuigingen met de opmerking: „Kunt ge dat niet beter uitstellen, tot een mooie zomeravond! Er zullen nog wel meer van die kerels hier rondzwerven en als ze dit hier vinden, konden ze best eens besluiten ons achterna te komen!" Aram knikte instemmend. Ze moesten verder. Ze hadden reeds teveel tijd verloren. De eigenaar van de hoeve en zijn zoon zouden zich bij de troep aansluiten en de boer stelde onmiddellijk al zijn voorraden ter beschikking. Zijn vrouw zouden ze meenemen tot ze haar een eind verder bij familie konden achter laten. IJverig begonnen Aram's mannen al het aanwezige voedsel te verzamelen. Men vond nog een kar, welke aan het vuur ontkomen was en die thans in een ommezien werd opgeladen. Aran staarde peinzend over het strijdtoneel en juist toen de mannen zich gereed maakten om te vertrekken, hief hij plotseling zijn hand op. „Wacht even!" riep hij. „Ik heb een idee!"

19-9. — — Aram verzamelde zijn mannen om zich heen en sprak hen toe. Zij luisterden aandachtig en toen de jonge krijger was uitgesproken ging er een donderend gejuich op. Lachend verspreidden zij zich en enkele ogenblikken later heerste er een ongewone bedrijvigheid op het stukje land, dat zoëven nog het toneel van een wilde strijd geweest was. Ook Aram en Jaspo waren druk bezig en alleen de vrouw van de boer keek met grote ogen toe. Tegen de avond zette een zonderlinge stoet zich in beweging. Een troep Barbadoren met in hun midden vier wagens met etensvoorraad sloeg de weg naar Pomplina in. Aan hun hoofd reed 'n slanke ruiter, wiens jeugdige gestalte in wonderlijke tegenstelling was met de lange, rossige baard, die tot aan zijn gordel afhing. Doch de kleine man, die naast hem reed, maakte een nog zonderlinger indruk. Hij was gekleed in de uitrusting der Barbadoren. Een enorm zwaard bengelde aan zijn zijde en hinderde hem zichtbaar bij elke beweging, doch het vreemdste was de dorsvlegel die hij over de schouders droeg. Zijn lange baard wipte op en neer bij elk woord dat hij sprak. „Gij moogt dan nog zoveel vertrouwen in uw zwaard hebben", zei hij, maar ik laat mijn dorsvlegel niet in de steek" Aram en Jaspo, want deze waren het, keken lachend om naar de troep, die achter hen reed. „Van nu af aan zal ieder wel voor ons aan de haal gaan!" meende de jonge krijger.

20-9. — Naar Aram's aanwijzingen hadden al zijn mannen zich in de uniformen van de verslagen Barbadoren gestoken. Zij hadden zelfs de baarden van hun slachtoffers afgeknipt en zich die zelf om de kin geplakt, zodat zij nu bedriegelijk veel geleken op de mannen, die zij gingen bestrijden. Wel zakte hier een te grote helm wel eens wat scheef, of slobberden daar een paar veel te ruime beenstukken bedenkelijk om iemands magere schenen, en hadden de meesten een moeizame strijd met de hun volkomen vreemde gezichtbedekking te voeren, toch kon men hen op het eerste gezicht niet van de echte onderscheiden. Een groot voordeel was bovendien, dat zij nu over wapens beschikten. „Ik zal blij zijn, als ik mijn gewoon pakje weer kan aantrekken", zuchtte Jaspo, doch Aram antwoordde: „Wees blij man! Nu is de grootste moeilijkheid ten minste opgelost. Het moet al vreemd gaan als wij op deze manier niet dwars door het vijandelijke kamp tot vlak onder stadswallen kunnen komen!" Nog twee dagen reden zij door, doch eindelijk, op de middag van de derde dag, zagen zij in de verte de toren van Pomplina. Een frisse zeewind woei hen tegemoet en het duurde niet lang, of zij zagen de hoge, witte tenten van de belegeraars voor de muren van de stad. Aram liet zijn mannen halt houden om hen de laatste bevelen te geven. „Denkt er aan", waarschuwde hij. „Thans staat alles op het spel. Zo deze onderneming mislukt, zijn wij verloren".

21-9. — Lui leunden twee schildwachten aan de ingang van het legerkamp der Barbadoren op hun speren. Alles was rustig in het kamp. De indringers behoefden zich niet druk te maken. Ze wisten, dat er noch van de landzijde noch van zeer ook maar één man de stad in of uit kon. De honger zou de Pomplinaren vanzelf tot de overgave dwingen. Plotseling stiet de jongste wachter zijn oudere makker aan. „Zie eens, wat komt daar voor een karavaan aan? merkte hij op. Na een blik op de naderende stoet geworpen te hebben, antwoordde de andere: „Sufferd, dat zijn onze eigen mensen! Weet je niet meer, dat er een paar dagen geleden een afdeling op uit is getrokken om voorraad in te slaan? Als ik het goed zie, hebben ze een flinke slag geslagen", voegde hij er met een grijns aan toe. „We zullen hen maar direct doorsturen naar de opslagplaatsen! Dat was een goed idee om die vlak onder de stadsmuren te maken. Dan kunnen die daar", hij weer met een verachtelijk gebaar naar de stad, „weer eens zien, dat wij voorlopig niet te kort komen!" Hij lachte luid om zijn eigen opmerking en begon de slagboom, die de ingang van het kamp afsloot, weg te trekken. Steeds dichter naderden de wagens. Aram reed voorop, de anderen vormden een nauwe ring om de voertuigen met hun kostbare lading. Hun gezichten stonden strak. Van dit ogenblik hing alles af. Wanneer de schildwachten argwaan kregen en alarm sloegen, was alles verloren!

22-9. — Het hart klopte Aram in de keel, doch op hetzelfde ogenblik zag hij de wachters de boom terug trekken. Een van hen kwam de stoet tegemoet en schreeuwde: „Gij hebt een goede buit gemaakt, zie ik! Wat zullen ze kijken, daarbinnen! Kijk, daar komen ze al! Rijdt maar gauw door." Aram gromde iets onverstaanbaars en gaf zijn paard de sporen, terwijl hij de anderen een wenk gaf, hem te volgen. Over de tenten heen zag hij op de muren van de stad de burgers van Pomplina verschijnen en uit de opmerkingen van de schildwacht had hij reeds begrepen, dat de opslagplaatsen van levensmiddelen zich vlak onder de stadswallen moesten bevinden. Net iets voor die schurken om een dergelijke verfijnde marteling te bedenken. Langzaam trok de stoet dwars door het vijandelijke legerkamp. Hier en daar stonden groepjes krijgers met elkaar te praten, elders maakten er enkelen hun wapens schoon, maar allen hadden zij die lange, rossige baarden, waaraan zij waarschijnlijk hun naam te danken hadden. Als de wagens hen passeerden, wezen zij er elkaar op; een enkele schreeuwde een ruwe opmerking, doch blijkbaar koesterde niemand enige achterdocht. Doch Aram's mannen waren voortdurend op hun hoede. Ieder ogenblik verwachtten zij alarmkreten te horen, ten teken dat zij ontdekt waren. Plotseling hield Aram met een ruk zijn paard in, strak staarde hij naar een tent, groter dan de andere, waarvoor enkele mannen zaten te praten. Een blinde woede maakte zich van hem meester en het was alsof er een waas voor zijn ogen trok.

23-9. — Voor de tent zat, op een soort verhevenheid van kussens, een man, die wel een hoofd boven de anderen uitstak. Zijn rossige baard reikte hem tot het middel. Hij droeg een rijk, met gouddraad bestikt gewaad, afgezet met een smalle rand flonkerende stenen. Zijn helm, die blonk en glansde, alsof hij van goud was, was versierd met enkele kleurige fazantenveren. De anderen, die om hem heen zaten, behandelden hem met de grootste onderscheiding. Met onfeilbare zekerheid wist Aram, dat dit de aanvoerder der Barbadoren moest zijn en al zijn opgekropte haat en woede kwamen plotseling bij hem boven. Daar zat de schurk, die verantwoordelijk was voor de dood en het leed van zovele duizenden! De man, die hem alles ontnomen had wat hij bezat. Aram's verlangen naar wraak overheerste al zijn andere gevoelens. Hij dacht nauwelijks meer na, doch handelde in een blinde razernij. „Rij door naar de opslagplaatsen! Bekommer u niet om mij!" riep hij tot Jaspo en meteen gaf hij zijn paard de sporen en stormde op de kleine groep af. De twee onderaanvoeders sprongen op en wilden hem tegenhouden, doch Aram stuurde zijn paard zo handig dat hij een van hen omver reed, terwijl hij de andere een slag van zijn zwaard gaf, die hem voorlopig buiten gevecht stelde. De man met de gouden helm was eveneens overeind gekomen. „Wat betekent dit?" riep hij, terwijl hij zijn zwaard trok. „Het betekent, dat uw laatste uur geslagen heeft, moordenaar!" gromde Aram, terwijl hij met getrokken zwaard uit het zadel sprong. „Verdedig u, laffe schurk!"

24-9. — Aram's aanval was even hevig als ontstuimig en de ander, even verrast door het onverwachte ervan, week achteruit, hetgeen de jonge krijger een kreet van triomf ontlokte. Doch alras merkte hij, dat het zo gemakkelijk niet gaan zou. Zijn tegenstander bleek een voortreffelijk zwaardvechter, die Aram's slagen met grote handigheid pareerde. Doch tegen de kracht en de vlugheid van de jonge strijder bleek hij toch niet opgewassen. Zijn woede scheen Aram reuzenkrachten te geven. Steeds onstuimiger drong hij op de aanvoerder in. Toen deed hij een bliksemsnelle uitval, waardoor Aram één ogenblik werd teruggedrongen. Van dat moment maakte de Barbadoor gebruik om achter de voorhang van zijn tent te verdwijnen. Met een schreeuw van woede stormde Aram hem na. Inmiddels was Jaspo met de anderen verder getrokken. Toen hij Aram zo plotseling zag verdwijnen, was zijn eerste impuls, hem achterna te gaan, doch de jonge krijger had hem bevolen om verder te gaan en Jaspo begreep, dat het van het grootste belang was, het voedsel binnen de stad te krijgen. En toen hij even later het wapengekletter en geschreeuw hoorde, zette hij de mannen tot grotere spoed aan en vervolgde zijn weg door het kamp, dat plotseling tot leven scheen te komen. Bevelen klonken en troepjes renden in grote haast langs hen heen. Even later bereikten ze de opslagplaatsen, die inderdaad vlak onder de muren van de stad lagen. Een groot aantal mensen hadden zich op de wallen verzameld en staarden hongerig naar beneden. „Opent de poorten" schreeuwde Jaspo. „Wij zijn vrienden!" Doch nu begonnen de Pomplinaren honend te lachen en een steen suisde hen tegemoet.

25-9. — Blindelings was Aram de Barbadoren-hoofdman in zijn tent gevolgd. Weer kletterden hun zwaarden op elkaar. Een tijdlang golfde de strijd op en neer en ondanks zijn haat bewonderde Aram het uithoudingsvermogen van zijn tegenstander. Telkens weer viel de aanvoerder uit, doch steeds wist Aram hem opnieuw terug te dringen. Doch plotseling bleef de voet van de jonge krijger achter een der kleedjes haken. Hij wankelde en van dat ogenblik maakte zijn tegenstander gebruik, met een krachtige houw de achterwand van de tent door te snijden en door de opening een goed heenkomen te zoeken.

Inmiddels hadden ook Jaspo en zijn mannen het zwaar te verduren. Toen de burgers van Pomplina hen met stenen begonnen te bekogelen, nam Jaspo plotseling een besluit. „Kijk dan, vrienden, wij zijn geen indringers!" De anderen volgden zijn voorbeeld. Doch op hetzelfde ogenblik bemerkten de krijgers in het kamp, dat zij bedrogen waren en met gevelde speren stormden zij op de voorraadwagens af.

26-9. — Een ogenblik bleef Aram doodstil staan, toen de Barbardorenhoofdman zo haastig de tent uitgeglipt was. Toen hoorde hij buiten een hevig rumoer... schreeuwende stemmen en het gekletter van wapens... Aan alle kanten werd de tentwand doorsneden en voordat Aram van de verrassing bekomen was, stortten zich enige goed gewapende krijgers naar binnen. Het eerste ogenblik begreep Aram niet, wat er gebeurde, maar plotseling drong de waarheid tot hem door: De Hertog van Pomplina had van de verwarring in het kamp gebruik gemaakt om een uitval te doen en deze mannen moesten zijn soldaten zijn! Een van hen deed een uitval naar Aram, doch deze rukte zich haastig de valse baard van het gezicht met de kreet: „Leve Pomplina!" Doch reeds naderde in de verte een nieuwe afdeling Barbadoren. Plotseling klonk een hoornsignaal. „Verzamelen!" legde een der Pomplinaren hem haastig uit. „Deze schurken zijn verre in de meerderheid! Voordat zij zich van hun verbazing hersteld hebben, moeten wij weer binnen de muren zijn!" Aram rende met hen mee op de stadspoort toe. Doch plotseling flitste het door zijn hoofd: „Jaspo! Ik kan Jaspo niet in de steek laten!"

27-9. — Doch op hetzelfde ogenblik hoorde Aram een luid gejuich en boven op de muren, vlak bij de ophaalbrug, zag hij Jaspo en een paar anderen staan, die hem luid toeschreeuwden. Een ogenblik later dreunden hun voetstappen over de valbrug. Zij waren de laatste. Direct achter hen werd de zware brug opgehaald. Aram was in veiligheid en binnen enkele minuten drukte hij Jaspo geroerd de hand. Van hen hoorde hij, hoe alles zich toegedragen had. Inderdaad had de hertog gebruik gemaakt van de verwarring in het legerkamp der Barbadoren, en een onverwachte uitval gedaan. „Ze hadden juist in de gaten gekregen, dat we toch geen familie van hen waren," vertelde Jaspo. „En ze maakten zich gereed om gedroogd vlees van ons te maken, toen die kerels uit de stad ons kwamen ontzetten. Nou, die hebben we toen maar laten vechten en wij hebben intussen de wagens naar binnen gereden. Niemand, die ons een strobreed in de weg legde. „Ook de anderen kwamen nu dichterbij om hun aanvoerder de hand te drukken, maar Jaspo maakte een einde aan al die begroetingen. „Ge moet direct bij de hertog komen." deelde hij Aram mede. „Ik heb hem reeds gesproken en hij is zeer verlangend u te ontmoeten". Tegelijkertijd trad een bejaard edelman met reeds grijzend haar met uitgestoken hand op hem toe.

28-9. — „Wanneer ik mij niet vergis, zijt gij onze redder," zei de Hertog van Pomplina, want deze was het, terwijl hij Aram's hand greep en die stevig drukte. „Vergun mij, U namens alle stadgenoten onze grote dank over te brengen voor het kostelijke voedsel, wat gij en Uw mannen binnen onze muren hebt weten te krijgen! Het heeft ons nieuwe moed geschonken, te weten, dat er buiten deze wallen toch nog mensen zijn, die zich ons lot aantrekken!" Aram boog. „De dank is geheel aan onze zijde," antwoordde hij. „Wanneer Uw mannen niet deze stoutmoedige uitval gedaan hadden, zou ik thans niet meer tot spreken in staat zijn en mijn vrienden evenmin!" Nadat aldus de nodige beleefdheden waren uitgewisseld, merkte de Hertog plotseling op: „Maar ge zijt gewond, mijn waarde! Vergeef mij, dat ik dit niet eerder zag!" Aram glimlachte. „Een onbetekende schaafwond", antwoordde hij. „Ik zal mij straks laten verbinden." De Hertog riep een van zijn aanvoerders en gelastte deze een passend onderdak te verzorgen voor Aram's mannen. „Gijzelf zijt natuurlijk mijn gast," besloot hij. „Ik zal onmiddellijk de heelmeester laten ontbieden" Nadat Aram verbonden was, een bad had genomen en zich in de kleren gestoken had, die de hertog hem ter beschikking gesteld had, vond hij zijn gastheer in de grote zaal van het hertogelijk slot. „Ik ben blij met U te kunnen praten," begon de Hertog, toen zij beiden gezeten waren en een dienaar de bekers vol wijn had geschonken. „Ik mag U niet verhelen, dat de toestand zeer ernstig is. Wanneer er geen wonder gebeurt, zijn wij op genade of ongenade aan deze monsters overgeleverd!"

29-9. — Met een zorgelijk gelaat zette de Hertog van Pomplina Aram de toestand uiteen. Hij vertelde de jonge krijger, dat hij reeds enkele malen boodschappers had gestuurd naar de rijke koopmansstad Veneda, meer naar het Oosten. De Doge van deze stad beschikte over een machtige vloot en een groot leger, doch wanneer Pomplina zou vallen, zou ook Veneda verloren zijn. Daarom had de Hertog reeds verschillende malen pogingen gedaan, dit de Doge door boodschappers aan het verstand te laten brengen en hem dringend om hulp te verzoeken. „En welke tijding hebben deze boodschappers mee teruggebracht?" vroeg Aram nieuwsgierig. Driftig sloeg de Hertog met zijn vuist op de bank. „Dat is het juist! Geen van hen is teruggekeerd, hoewel ik weet, dat zij veilig door de vijandelijke linies zijn heengekomen! Zij moeten dus in Veneda aangekomen zijn. Ik begrijp er niets van! En ondertussen zitten wij hier met ons legertje van alle kanten ingesloten. Reeds waarden ziekte en dood rond in deze stad en wanneer er niet spoedig hulp van buiten komt, zullen wij ons moeten overgeven, of deze barbaren doen een stormaanval en dan zullen wij niet meer in staat zijn, hen te weerstaan. Wanneer ik slechts de Doge kon bereiken! Samen met zijn leger en vloot, zouden we de Barbaren voorgoed kunnen verslaan." Aram sprong op. „Laat mij naar Veneda gaan en met de Doge praten!" bood hij geestdriftig aan.

30-9. — Het gezicht van de hertog klaarde op. „Zoudt ge dat willen doen?" vroeg hij verheugd. „Maar... ge zijt gewond!" merkte hij teleugesteld op. „Dat is onmogelijk! Ge zoudt nooit zo'n lange rit te paard kunnen maken!" „In de eerste plaats heeft mijn wondniets te betekenen," antwoordde Aram, „en in de tweede plaats, zal ik geen rit te paard maken. Al uw andere boodschappers zijn over land gegaan en gij hebt nooit meer iets van hen vernomen. Daarom kies ik een andere weg, die over zee!" Nu was het de beurt aan de hertog om op te springen. „Bij mijn zwaard, aan die oplossing heb ik nog nooit gedacht! Doch voor ge me vertelt, hoe ge dat doen wilt, zou ik u eerst een vraag willen stellen: Waarom doet ge dit alles voor ons?" Aram's gezicht betrok. Peinzend staarde hij in het hoog opvlammende houtvuur, doch na een korte aarzeling vertelde hij de hertog van Pomplina van zijn reizen, van zijn laatste avontuur, van zijn thuiskomst, zijn wanhoop, toen hij zijn bezittingen verwoest en vrouw en kind verdwenen vond en van zijn belofte, wraak te zullen nemen op de bedrijvers van al deze schanddaden. Lange tijd bleef het stil, toen Aram gesproken had, doch tenslotte zei de hertog: „Ik begrijp, wat er in u om moet gaan! Het is laat geworden. Wij zullen morgen verder praten over uw plan." Voordat Aram zich te ruste begaf staarde hij lange tijd uit het raam van zijn slaapvertrek. Diep onder hem, in de verte zag hij de lichten van het legerkamp der Barbadoren. Daar ergens moest deman zich bevinden, die hij boven alle haatte. „Ditmaal zijt ge mij ontkomen," mompelde Aram. „Onze volgende ontmoeting zal uw eind betekenen!"

31-9. — De volgende morgen ging Aram reeds vroeg op zoek naar Jaspo. Al spoedig had hij hem gevonden en terwijl zij samen door de stad wandelden, vertelde Aram de kleine man van zijn plannen. „Maar hoe wilt ge dat doen?" vroeg Jaspo verbaasd. Met een schip van hier breken we er nooit door heen! Ge wilt die schurken toch niet vragen, of ze u een van hun eigen willen lenen? Ik vermoed namelijk, dat ze daar bezwaren tegen zullen hebben!" Lachend sloeg Aram hem op de schouder. „Ge zijt onverbeterlijk, Jaspo! Maar toch hadt ge het niet ver mis. Alleen zullen we hen geen schip te leen vragen. We zullen er eenvoudig een lenen en er ons niet in het minst om bekommeren of ze het ooit terugkrijgen" Toen hij Jaspo's verbaasde gezicht zag, ging hij verder: „Ge kunt toch zwemmen, Jaspo? En er zijn bij uw makkers toch zeker ook wel enkelen, die deze nobele kunst machtig zijn?" Jaspo knikte heftig en druk pratend slenterden ze verder, naar de Noorderpoort, vanwaar ze een prachtig uitzicht over de haven hadden. Als een waaiervormige afsluiting lagen daar de schepen der Barbadoren in de kleine baai. Aandachtig nam Aram de situatie op. Toen fluisterde hij tot Jaspo: „Ziet ge dat kleine scheepje, daar rechts achteraan? Dat ligt helemaal alleen!" Jaspo knikte. „Daar zou ik best voor roerganger op willen spelen!" was zijn antwoord. „Dat zal gebeuren!Misschien al vlugger dan u lief is!", lachte Aram.

32-9. — Diezelfde dag had Aram een lang gesprek met de Hertog van Pomplina en daarna met Jaspo en in de vroege ochtendschemering van de daaropvolgende dag lieten vier donkere gestalten zich langs de stadsmuur naar beneden glijden, vlak bij de havenkant. Het was nog bijna duister en de vier mannen bereikten ongemerkt de begane grond. Slechts enkele passen scheidden hen van het water en enkele minuten later lieten zij er zich geruisloos in glijden Met lange, voorzichtige slagen zwommen zij weg, recht op de schepen van de vijand toe. Aram en Jaspo gingen voorop en achter hen zwommen twee van Jaspo's mannen. Toen hij hen verteld had, wat zij van plan waren en gevraagd had, wie van hen er mee wilden doen, hadden zij allen hun hand opgestoken, doch na overleg met Aram had Jaspo er slechts twee uitgezocht, daar anders het gevaar van ontdekt te worden veel groter zou zijn. Langzaam naderden zij de vijandelijke schepen. „Duiken" fluisterde Aram en zijn hoofd verdween onder water. Onmiddellijk volgden de anderen zijn voorbeeld. Een tijdlang was er niets anders te zien dan de rimpelloze oppervlakte van het water, doch plotseling, ver voorbij de vaartuigen der Barbadoren, doken vier hoofden op. De koene zwemmers hadden het gevaarlijkste gedeelte van de tocht achter de rug. Het schip, dat Aram had uitgekozen lag wat achteraf. Het was slechts een klein vaartuig, doch dit betekende dat er ook minder mannen aan boord zouden zijn. Op dat ogenblik was er slechts één aan dek. Hij had het zich behaaglijk gemaakt in het roltouw. Telkens vielen zij ogen even toe en hij merkte niets van de donkere gestalte die zich aan de verschansing optrok en behoedzaam rondgluurde.

33-9. — Het duurde even voordat Aram de man ontdekt had. Geruisloos klom hij over de verschansing en gaf de anderen, die zich vastgeklemd hadden aan een stuk touw dat over boord hing, een teken hem te volgen. Op zijn tenen ging Aram op de man toe. Deze ging plotseling rechtop zitten, alsof hij een vaag gevoel had dat er iets niet in orde was. Hij tuurde om zich heen en ineens kreeg hij de druipnatte gestalte van Aram in het oog. Zijn mond zakte open van verbazing en zijn ogen puilden bijna uit zijn hoofd van schrik. Toen zag hij ook de andere drie boven de verschansing opduiken. Hij wilde schreeuwen, doch met één sprong was Aram bij hem en voor de man een geluid kon geven, voelde hij hoe een krachtige arm zich als een stalen klem om zijn keel sloot. „Hoeveel zijn er aan boord?" fluisterde Aram hem in het oor. De man probeerde te spreken, doch hij kon slechts een paar onverstaanbare klanken uitbrengen. Eindelijk stak hij in wanhoop vijf vingers omhoog. Terwijl Aram hem stevig beet hield, wendde hij zich tot de anderen die inmiddels aan boord geklauterd waren. „Er moeten nog vijf man aan boord zijn. Waarschijnlijk slapen ze. Ga hen zoeken; ik zal deze wel voor mijn rekening nemen!" Het drietal wilde de kajuit binnengaan, doch Jaspo wenkte hen grinnikend even te wachten. „Laten we ons niet vermoeien," merkte hij op. „Ik weet een veel betere manier om hen te pakken te krijgen!"

34-9. — Hij stelde zich verdekt op naast het deurtje van de kajuit, beduidde de anderen dat zij zich schuil moesten houden en stampe toen hard met zijn voet op het dek. Even later hoorden de mannen een gestommel beneden, de kajuitsdeur ging open en er verscheen een slaperig hoofd, waarop Jaspo met kracht een grote knuppel deed neerdalen. Zijn makkers vingen de man op en sleepte hem naar de verschansing. Net bijtijds beduidde Jaspo hen, dat zij hem niet overboord mochten gooien. De plons zou mijlen ver gehoord worden in deze stilte. Juist hadden de mannen hun slachtoffer neergelegd, toen ze opnieuw iemand het kajuitstrapje hoorden opkomen. Jaspo's knuppel ging in de hoogte en de tweede zeeman werd op precies dezelfde manier buiten gevecht gesteld. „Als ik goed geteld heb, moeten er nu nog drie volgen", merkte Jaspo op, terwijl hij zijn knuppel gereed hield, doch de woorden waren nauwelijks uit zijn mond, of hij voelde zich van achteren beetgegrepen. Plotseling was het dek herschapen in een toneel van wilde strijd. De andere drie mannen, die zich blijkbaar in het vooronder hadden opgehouden, hadden het rumoer aan dek gehoord en waren naar boven geslopen. Aram had echter zijn man inmiddels stevig geboeid en de drie Barbadoren waren al spoedig door het viertal buiten gevecht gesteld. Dit alles was echter niet zonder gerucht verlopen en ademloos bleef het viertal luisteren, of er van de andere schepen geen geluiden kwamen, die betekenden, dat zij ontdekt waren. Er gebeurde niets en zij haalden reeds verlicht adem, toen Aram plotseling een kreet slaakte. Uit de richting, waarin zij zelf moesten verdwijnen naderde een zeil!

35-9. — „Wat moeten we doen?" fluisterde Jaspo. „We kunnen niet meer weg!" Aram volgde iedere beweging van het schip. „Ik geloof, dat het hier voor anker wil gaan," antwoordde hij. „Het is blijkbaar een Barbadorenschip. Maar waar komt het vandaan? Gaat allen plat op het dek liggen. Wanneer ze ons niet zien, varen ze ons misschien voorbij!" Onmiddellijk gehoorzaamden de anderen. Met kloppend hart tuurde Aram over de verschansing. Wanneer zij thans ontdekt zouden worden, zou de onderneming mislukken. Langzaam naderde het schip van de indringers. Het was rustig aan dek. Aram kon slechts de roerganger en een wachtsman onderscheiden. Ook aan boord van de andere vaartuigen bleef alles rustig. Het enige geluid, dat de stilte verbrak was het zachte kabbelen van het water tegen de boeg van het Barbadorenschip, dat rustig langs hen heen voer en tenslotte tussen de anderen een ligplaats zocht en het anker liet vallen. Aram slaakte een zucht van verlichting. Dat gevaar was geweken. Nu kwam echter het moeilijkste gedeelte. Zij moesten de zeilen hijsen en weg zien te komen. Aram had erop gerekend, dat de bemanningen van de verschillende schepen niets wisten van de orders, die aan anderen waren uitgegeven. Evengoed als dit onverwachte schip de haven kon binnenzeilen, zouden zij misschien kunnen wegvaren, zonder dat iemand argwaan koesterde. Gespannen tuurde hij naar de andere schepen, terwijl zijn mannen langzaam het grote zeil hesen. Zouden zij wegkomen?

36-9. — Zachtjes gleed het schip van Aram en zijn mannen de baai uit. Aram stond bij Jaspo aan het roer. „Stuur direct onder de kust langs", raadde hij Jaspo aan. „Dan onttrekken de heuvels ons tenminste aan het gezicht van de vloot." Tot hun grote opluchting waren zij zonder enige moeilijkheid de haven uitgevaren. Niets wees er op, dat hun stoutmoedige vlucht argwaan had gewekt. Voor op het dek lagen de zes Barbadoren, de oorspronkelijke bemanning van het schip. „Wat doen we met hen?" vroeg Jaspo. „Zullen we hen een wasbeurt geven?" Hij maakte een veelbetekend gebaar, doch Aram schudde het hoofd. „Neen," besliste hij. „Wanneer we in een eerlijk gevecht gewikkeld waren, had het mij niets kunnen schelen hen overhoop te steken, doch om hen hier in koelen bloede overboord te werpen wil ik niet. Iets verderop ligt, een flink eind uit de kust, een kale rots. Daar zullen we hen afzetten en dan moet het lot maar verder over hen beslissen!" Jaspo was kennelijk teleurgesteld, doch hij wist wel, dat er met Aram niet te spotten viel. Het gebeurde zoals Aram bevolen had. De kerels, van wie er twee nog niet tot het bewustzijn teruggekeerd waren werden op de rotsen neergelegd. „Hun touwen moeten ze zelf maar doorschuren," besliste Aram. „Er zijn hier scherpe stenen genoeg!" Zonder zich verder iets van de schurken aan te trekken, vervolgde het scheepje met zijn koene bemanning zijn weg en slechts enkele dagen later, zagen zij in de verte de torens van de rijke koopmansstad Veneda aan de horizon opdoemen. Hoe zouden zij daar ontvangen worden?

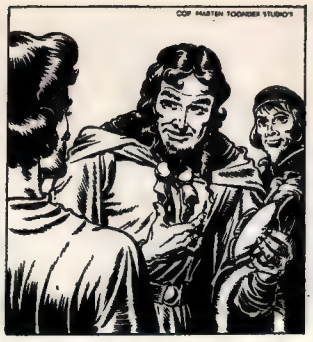

37-9. — Zodra het scheepje vastlag, begaf Aram zich aan land. Jaspo en de anderen zouden aan boord blijven, tot hun aanvoerder nadere berichten had. Er had zich een heel troepje belangstellenden op de kade gevormd, want in deze dagen, waarin de Barbadoren ook de zeeën onveilig maakten, was de aankomst van een schip steeds weer een gebeurtenis. Aram wendde zich tot een van de omstanders en vroeg de weg naar het paleis van de Doge. Direct wilde iedereen hem terecht helpen, doch plotseling drong een rijk gekleed man zich naar voren en nam met een zwierige zwaai zijn baret af. „Wees welkom, vreemdeling", sprak hij. „Ik hoorde, dat gij het paleis van de Doge zoekt. Mijn naam is Guiliano. Ik ben een van de bestuurderen van deze stad en het zal mij een eer zijn, U van dienst te mogen wezen!" De anderen hadden zich eerbiedig teruggetrokken en Aram, die verheugd was, zo'n goede gids te hebben gevonden, wandelde langzaam met de vreemdeling mee. Deze praate aan één stuk, doch plotseling vroeg hij: „Zo ik niet onbescheiden ben, zou ik mogen vragen, waar gij vandaan komt en wat het doel van Uw bezoek aan onze stad is?" Aram vertelde hem dat zij uit Pomplina gekomen waren met een opdracht van de Hertog. „Het betreft een zeer dringende zaak", besloot hij, „en hoe eerder ik de Doge kan spreken, hoe beter." Het gelaat van de vreemdeling betrok. „Wat jammer, dat gij zo gehaast zijt! De Doge is herstellende van een zware ziekte en kan nog niemand ontvangen! Doch zo ge mij in vertrouwen wilt nemen, wil ik de zaak aan het Stadsbestuur voorleggen" Aram wierp een snelle blik op zijn begeleider. Verbeeldde hij het zich, of had er een ongewone felheid in diens stem geklonken?

38-9. — Hoewel er nauwelijks reden toe was, had zich plotseling een zekere argwaan van Aram meester gemaakt. „Maar als de Doge mij niet kan ontvangen, waarheen brengt ge mij dan thans!" vroeg hij. „Ik had gehoopt, dat ge bij mij thuis de maaltijd zoudt willen gebruiken, antwoordde de ander hoffelijk. „We kunnen dan de zaak, waarvoor gij komt, rustig bespreken en daarna kan ik zien, wat ik voor u doen kan." Er was geen enkele reden voor Aram om dit vriendelijke aanbod af te slaan en min of meer gerustgesteld vervolgde hij zijn weg aan de zijde van zijn gastheer, die honderd uit praatte en vol belangstelling naar de toestand in Pomplina informeerde. Na een korte wandeling hadden ze het huis van Guiliano bereikt. De koopman ging hem voor naar een weelderig ingericht vertrek. „Neem plaats", noodde hij, „en laat ik u eerst een beker wijn inschenken. Ge zult vermoeid zijn van de lange reis. Zodra ge U verfrist hebt, kunnen we praten." De koopman wendde zich van Aram af en opende een prachtig gebeeldhouwd kabinet, waaruit hij twee bokalen en een kan wijn te voorschijn haalde. Met de rug naar Aram toegekeerd, schonk hij twee bekers vol, maar plotseling zag Aram aan de schaduw van zijn gastheer die op het paneel der gast viel, hoe deze een vlugge beweging boven een der bekers maakte. Een vleugje wit poeder zonk geluidloos in de rode vloeistof!

39-9. — Aram's hersenen werkten koortsachtig snel! Dan had hij zich dus toch niet vergist in zijn wantrouwen! Opeens dacht hij aan de andere boodschappers, die door de Hertog waren uitgestuurd en van wie niemand meer iets vernomen had. Wat moest hij doen? De schurk hier en op dit ogenblik ter verantwoording roepen? ,Onmiddellijk verwierp hij die gedachte. De man zou ongetwijfeld over een aantal dienaren beschikken. Bovendien kon hij een ongeluk met de bekers veroorzaken en alles ontkennen! En in ieder geval zou Aram in geen van beide gevallen iets te weten komen. Reeds kwam zijn gastheer met de wijn naar hem toe. „Ziehier, mijn waarde, een koele dronk! Dat zal U goed doen!" sprak hij, terwijl hij Aram een der bekers aanreikte. Op hetzelfde ogenblik trad een dienaar binnen om aan te kondigen, dat de maaltijd gereed was. Hiervan maakte Aram gebruik om snel de inhoud van zijn kroes onder de tafel te laten verdwijnen. „Een uitstekende wijn", mompelde hij, terwijl hij een beweging maakte alsof hij zijn beker gretig leegdronk. „Aha!" merkte de ander op. „Ge zijt een kenner, zie ik! Ja, het is een goede wijn, maar zwaar!" En Aram zag bij die woorden een triomfantelijk licht in de ogen van zijn gastheer blinken!

40-9. — Nu kwam het er voor Aram op aan, de comedie voort te zetten. Welke uitwerking zou het witte poeder moeten hebben? Aram geloofde niet dat zijn gastheer de bedoeling had, hem onmiddellijk uit de weg te ruimen. Dat zou veel te grote gevaren en moeilijkheden met zich mee brengen. Waarschijnlijk was het een sterke slaappoeder geweest, die de koopman hem toegediend had. Terwijl zij aan tafel gingen, merkte Aram plotseling de snelle blik op, die Guiliano hem toewierp, en waaruit de jonge krijger opmaakte, dat de drank dus geacht werd spoedig te werken. Hij geeuwde luid, knikkebolde even en stamelde: „Ik moet U mijn verontschuldigingen aanbieden, maar... ik... ik heb... het gevoel..." Aram liet zijn hoofd voorover zakken en begon luid te snurken en hij speelde de comedie zo prachtig, dat zijn gastheer geen ogenblik argwaan koesterde. Een paar minuten lang sloeg de koopman zijn slachtoffer nauwlettend gade, doch Aram was half uit zijn stoel gezakt en sliep ogenschijnlijk zo vast, dat niets hem uit zijn slaap zou kunnen wekken. Hij hoorde, hoe Guiliano opstond en zijn dienaren riep. „Breng hem naar de torenkamer", hoorde hij de schurk bevelen. Voorlopig zal hij niet wakker worden en later kunnen we nog altijd zien, wat we met hem doen!" Aram voelde, hoe hij opgenomen en weggedragen werd.

41-9. — Aram werd een trap opgedragen en ergens op een rustbank neergelegd. Even later hoorde hij, hoe een deur gesloten werd, het schuiven van grendels, het geluid van zich verwijderende voetstappen en toen werd alles stil. Nog even bleef hij doodstil liggen, doch toen hij niets meer hoorde, waagde hij het, voorzichtig door zijn oogharen te gluren. Aanvankelijk kon hij niets onderscheiden, doch naarmate zijn ogen aan de duisternis begonnen te wennen, zag hij dat hij op een bank in een klein rond vertrek was neergelegd. Men had zich niet eens de moeite gegeven hem zijn wapens af te nemen. Verwonderd vroeg Aram zich af, wat dit alles te betekenen had. In wat voor een complot zou hij verzeild geraakt zijn? Toen alles stil bleef, liet hij zich behoedzaam van de bank afglijden. Zoals hij al gehoord had, was de enige deur in het vertrek stevig gesloten. Op zijn tenen sloop hij de kamer door. Ha, daar voelden zijn handen een gordijn! Voorzichtig trok hij het wat opzij. Buiten was het nog niet helemaal donker en het kleine venster gaf uitzicht op een tuin of park, terwijl hij in de verte de vage omtrekken van andere gebouwen kon onderscheiden. Doch het enige wat direct zijn aandacht trok was de grote cederboom, die vlak bij het venster stond. Met zijn ogen mat Aram de afstand. Wanneer hij zich door de nauwe vensternis zou kunnen wringen, zou hij de sprong naar de top van de boom kunnen wagen! Een ogenblik aarzelde hij. Als er ook maar iets mis ging, zou hij te pletter vallen!

42-9. — Met een katachtige lenigheid hees Aram zich op in de vensternis, nog eenmaal mat hij met zijn ogen de afstand Toen waagde hij de sprong. Zijn handen grepen in de takken, doch de bovenste waren dun en braken af. Hij voelde zich vallen en greep wanhopig om zich heen. Plotseling voelde hij een dikkere tak, waar hij zijn arm omheen kon slaan. Daar hing hij. Het zweet parelde op zijn voorhoofd, doch direct had hij zich hersteld. Hij wist zich aan de tak op te trekken tot hij er schrijlings op zat en daarna kostte het hem weinig moeite meer om zich langs de stam verder naar beneden te laten zakken. Zodra hij op de begane grond stond, keek hij om zich heen en zag dat hij zich in een prachtig aangelegde tuin bevond, die echter aan alle kanten omgeven was door een hoge muur. Aram dacht een ogenblik na. Waarschijnlijk zou er wel ergens een plek te vinden zijn waar hij over de muur kon klimmen, doch daar stond tegenover, dat hij dan nog evenveel zou weten als toen hij hier kwam. Welk geheim verborg het huis van zijn schurkachtige gastheer? Dat moest hij tot iedere prijs te weten zien te komen! Voorzichtig begon hij in de richting van het huis te sluipen, doch hij had nauwelijks enige schreden gedaan, toen hij twee gestalten zag aankomen. In de kleinste herkende hij onmiddellijk Guiliano, de koopman. De andere had hij nimmer gezien, maar ondanks de schemering kon hij duidelijk de lange, rossige baard onderscheiden! Een Barbadoor!

43-9. — Haastig dook Aram weg achter een struik. Zouden de mannen hem gezien hebben? Reeds ging zijn hand naar het gevest van zijn zwaard. Hij was vastbesloten zijn leven zo duur mogelijk te verkopen! Doch de beide wandelaars vervolgden rustig hun weg. Wat verder zag Aram hen plaats nemen op een ijzeren bank. Naar hun houding te oordelen, waren zij in druk gesprek gewikkeld. Onmiddellijk begreep Aram dat dit zijn grote kans was. Onhoorbaar sloop hij van struik tot struik tot hij het tweetal dicht genoeg genaderd was. „...Een voornaam heer, een gunsteling van de Hertog. "Ik durf hem niet zonder meer te laten verdwijnen, zoals die anderen!" Direct begreep hij, dat de 2 mannen het over hem zelf hadden. De Barbadoor liet een spottend lachje horen. „Vanwaar die angst, mijn waarde?" merkte hij op. „Binnen enkele dagen bestaat er geen hertog en geen Pomplina meer, zodat gij met hem doen kunt, wat ge wilt! Er zal geen haan naar kraaien!" Een grimmig lachje gleed over Arams gezicht, maar opeens was hij weer vol aandacht, want Guiliano ging verder: „Ge zult dus onze stad met rust laten, nietwaar? Zodra Pomplina gevallen is, zal onze haven belangrijk drukker worden en ge weet welke beloning wij u in het vooruitzicht gesteld hebben!"

44-9. — Bij het horen van deze woorden begon Aram plotseling een licht op te gaan. De kooplieden, of het stadsbestuur van Veneda hadden dus een soort bondgenootschap met de Barbadoren gesloten! Het antwoord van Guiliano's bezoeker bevestigde zijn vermoeden. „Natuurlijk, mijn waarde". sprak de man. „Ge kent onze overeenkomst. Zolang gij de hertog van Pomplina geen enkele hulp verleent, is uw stad veilig en daarna hebben wij recht op een vijfde gedeelte van alle havengelden!"

Nu had Aram genoeg gehoord. Alles werd hem ineens duidelijk! Het stadsbestuur, dat voornamelijk uit rijke kooplieden bestond, speelde onder een hoedje met de indringers en waarschijnlijk werd de Doge, die een rechtschapen man moest zijn, overal buiten gehouden! Een ogenblik voelde Aram het heftig verlangen in zich opkomen om de twee samenzweerder te lijf te gaan, doch bijtijds zag hij in, dat er grotere belangen op het spel stonden. „Ik begrijp niet, dat die stomme Venedanen op het woord van de Barbadoren vertrouwen", dacht Aram, die er zeker van was, dat de schurken, zodra Pomplina in hun handen gevallen was, zich tegen Veneda zouden keren en dat eenzelfde lot doen ondergaan! Voorzichtig begon hij zich terug te trekken. Het was nu echter bijna donker geworden en plotseling struikelde hij over een boomwortel. Met een kreet sprongen de beide mannen op, toen zij ineens een gerucht achter zich hoorden.

45-9. — „We zijn verraden!" snauwde de Barbadoor. „Iemand heeft ons afgeluisterd! Wie kan dat geweest zijn?" Hij had zijn zwaard getrokken en keek zoekend om zich heen. „Wacht hier" besliste Guiliano. „Ik zal de honden loslaten! Wie het ook is, hij kan ons niet ontkomen!" Haastig verdween hij en nauwelijks was het geluid van zijn voetstappen weggestorven, of Aram dook uit de struiken. Doch de Barbadoor had het gerucht gehoord en draaide zich. Hij was echter één seconde te laat. Nog voor hij zijn zwaard had kunnen heffen, trof de gebalde vuist van Aram hem met zo'n kracht, dat hij zonder geluid te geven in elkaar zakte. „Die is voorlopig stil". mompelde Aram grimmig, doch op hetzelfde ogenblik hoorde hij een luid geblaf. Thans bleef hem niets anders over dan de vlucht. De bewusteloze Barbadoor zou Guiliano een duidelijke waarschuwing zijn en Aram nam zich stellig voor, later ook met hem af te rekenen. Doch eerst moest de Doge gewaarschuwd worden. Zo snel hij kon rende Aram de tuin door in de richting van de muur. Reeds had hij een plek gezien, waar een stapel afval hem mogelijk zou maken er overheen te klimmen. Doch het geblaf van de honden kwam steeds dichterbij. Hij hoorde Guiliano schreeuwen: „Grijp hem! Die man mag tot geen prijs ontkomen!"

46-9. — Met een koene sprong was Aram boven op de stapel afval die tegen de muur aan lag. Het geblaf klonk nu vlak achter hem. Aram zwaaide zijn ene been over de muur heen en op het zelfde ogenblik voelde hij, hoe er iets naar zijn voet hapte. Hij gaf op goed geluk een trap en voelde dat het dier hem losliet. Voor het voor de tweede maal kon opspringen had Aram zich over de muur geslingerd en zich aan de andere kant laten vallen. Direct was hij weer op de been. Hij bevond zich in een nauwe steeg en rende op goed geluk rechtsaf.

Even later klonken er dravende voetstappen achter hem. Plotseling suisde een steen rakelings langs zijn hoofd. Blijkbaar trachtten zijn achtervolgers hem op die manier buiten gevecht te stellen. „Maar zo gemakkelijk zullen ze me niet te pakken krijgen", dacht Aram grimmig, terwijl hij een hoek omrende. Hij bevond zich nu in een iets bredere straat, die iets verder weer afboog. Nog waren zijn achtervolgers niet in het zicht en plotseling bespeurde Aram een diepe nis. Bijna automatisch deed hij een zijsprong en drukte zich zoveel mogelijk naar achteren. Dit was zijn enige kans! Hij besefte, dat hij het lopen niet veel langer meer zou kunnen volhouden. De wond aan zijn arm was opnieuw opengegaan en hij voelde het bloed door zijn mouw sijpelen. Hijgend leunde hij tegen de muur en op hetzelfde ogenblik renden zijn achtervolgers langs hem heen. Ze waren met z'n drieën en stoven zonder links of rechts te kijken, de hoek om.

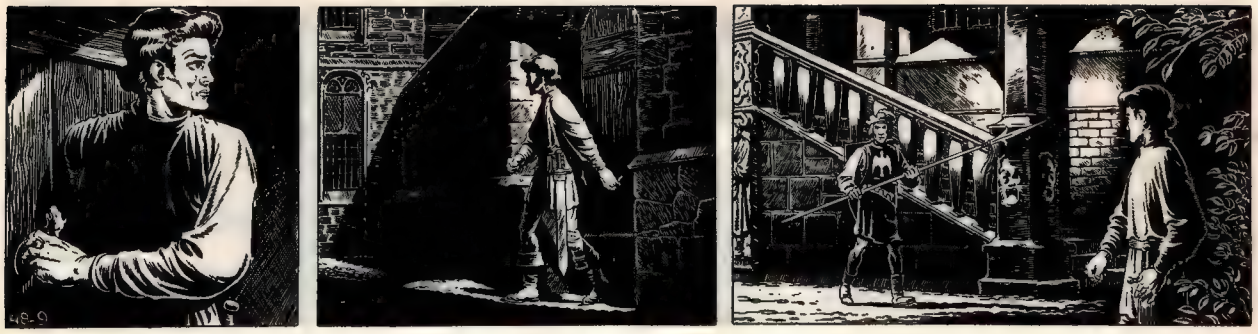

47-9. — Reeds haalde Aram opgelucht adem, toen hij een van de kerels plotseling hoorde schreeuwen: „Halt! Hij kan ons onmogelijk zover voor zijn! Hij moet zich hier ergens verstopt hebben!" Ieder moment konden ze terugkeren en hem vinden. Aram tastte naar zijn zwaard, vastbesloten het dan maar op aan te laten komen. Doch plotseling kwamen zijn vingers in aanraking met de klink van een deur. In alle opwinding had hij nog niet eens bemerkt, dat er een poortje in de nis was. Onder de druk van zijn handen week de klink en de houten deur zwaaide open. In een oogwenk stond Aram aan de andere kant. Buiten in de steeg hoorde hij de voetstappen en het gemompel van zijn achtervolgers, doch weldra werd het geluid zwakker en even later was het stil om hem heen. Nu pas durfde hij zijn omgeving eens opnemen. Hij stond op een soort binnenplein van een groot huis. Een paleis leek het wel, te oordelen naar de hoge vensters, waarvan er nog enkele verlicht waren. Aram dacht na. Wanneer hij langs dezelfde weg verdween, liep hij kans zijn belagers opnieuw in de armen te lopen! Doch opeens wist hij het. Hij zou trachten de bewoners van het huis te vinden, en hen zeggen dat hij verdwaald was. Zij zouden hem dan wel verder helpen. Hij begon de binnenplaats over te steken, doch nauwelijks had hij een paar passen gedaan, toen hij een barse stem hoorde: „Hé! Wat moet dat daar" En hij zag een geuniformeerde krijger op zich toekomen.

48-9. — Terwijl de krijger Aram naderde, riep hij luidkeels naar zijn kameraden. Aram had reeds naar zijn zwaard gegrepen, doch toen hij in de verte meer krijgers zag naderen, begreep hij, dat elke tegenstand nutteloos zou zijn en wachtte rustig af. De krijger, die door Aram's ontwapende houding enigszins onthutst was, snauwde hem toe: „Wie zijt ge en wat zoekt ge hier?" „Ik word achterna gezeten door een stel schurken. Ge zoudt mij een grote dienst bewijzen, wanneer ge mij aan de achterkant van dit gebouw door een achterdeur of zo wilt laten gaan. Het is van het grootste belang, dat ik zo spoedig mogelijk het paleis van de Doge bereik." De krijger keek Aram spottend aan. „Van uw verhalen geloof ik geen steek, vriendje. Maar ge zult Uw zin krijgen. We zullen U naar de Doge brengen. Ge bevindt U namelijk reeds in zijn paleis. Kom mee!" En hij wenkte Aram te volgen. Aram slaakte een zucht van verlichting. Voor eenmaal was het geluk dus met hem geweest! Gewillig volgde hij de krijger het gebouw in. Nadat zij door eindeloze gangen waren gegaan, klopte zijn begeleider aan een hoge, rijk gebeeldhouwde deur, die onmiddellijk geopend werd. „Zeg de Doge, dat wij een indringer hebben gevangen, die er op staat zijne Excellentie te spreken!" beval de krijger de bediende. Deze verdween, doch keerde onmiddellijk weer terug. „Ge kunt de gevangene binnenbrengen", kondigde hij aan.

49-9. — Aram werd het vertrek binnengeduwd en direct werd zijn aandacht getrokken door de rijzige figuur die aan het einde van de kamer achter een grote werktafel zat. Het grijzende haar en de scherpe donkere ogen, waarmee hij Aram onderzoekend opnam, verleende hem een indrukwekkend uiterlijk. „Treedt naderl" beval hij, terwijl hij uit zijn zetel oprees. Aram voelde onder zijn wambuis naar de brief, die de Hertog van Pomplina hem had meegegeven en reikte de Doge het document zwijgend over. Deze nam hem een ogenblik van het hoofd tot de voeten op en verdiepte zich vervolgens in de brief. Terwijl hij las veranderde de strenge uitdrukking op zijn gelaat in een van verbazing en verwondering en toen hij de brief uit had sprak hij tot de wachters. „Het is goed. Ge kunt gaan! Wat aarzelend trokken de krijgers zich terug, doch zodra de deur achter hen was dichtgevallen, wendde de Doge zich tot Aram en zei: „Wees welkom in Veneda. Voor een boodschapper van de Hertog verschijnt ge echter wel op een zeer vreemde manier. Wilt ge mij vertellen, wat er gebeurd is?" Zonder iets te verzwijgen, vertelde Aram, alles wat hem na zijn aankomst in Veneda was overkomen, zijn ontmoeting met Guiliano, het afgeluisterde gesprek, zijn vlucht, die eindigde op de binnenplaats van het paleis. Nauwelijks had hij zijn verhaal beëindigd, toen de deur werd opengesmeten en Guiliano binnenstormde. „Deze man is een bedriegerl" riep hij terwijl hij beschuldigend op Aram wees.

50-9. — Aram en de Doge waren beiden opgesprongen en de laatste donderde de binnenkomende toe: „Het komt mij voor, dat gij veeleer zelf aanspraak op die naam maakt, Guiliano! Wij zullen nog nader met elkaar spreken, doch opdat ge voorlopig geen kwaad meer kunt aanrichten, lijkt het mij beter, dat ge voorlopig hier blijft!" Reeds had de Doge een onmerkbaar teken gegeven aan de dienaar, die achter Guiliano was binnengekomen. De rijke koopman zag onmiddellijk dat het spel verloren was. Hij draaide zich om, terwijl hij een verwensing mompelde en wilde het vertrek verlaten, doch reeds versperde de wacht hem de uitgang. „Neemt deze man gevangen!" beval de Doge. „Hij wordt verdacht van samenzwering tegen onze stad. Bewaakt hem goed!" En voordat Guiliano zich kon verdedigen werd hij van alle kanten beetgegrepen en meegesleurd, ondanks zijn hevig verzet. „Laat ons thans tot zaken komen", hernam de Doge, toen de deur achter hem was dichtgevallen. „Ik wist reeds lang dat er iets broeide in deze stad, doch daar ik geruime tijd ziek ben geweest, was het voor die schurken gemakkelijk genoeg, mij overal buiten te houden. De Hertog van Pomplina verzoekt mij troepen en de vloot beschikbaar te stellen, ten einde Pomplina te bevrijden en de indringers te verslaan. Natuurlijk zal ik dit verzoek inwilligen. Wanneer Pomplina valt, is ook Veneda verloren!"

51-9. — Nadat de Doge Aram van een voortreffelijke maaltijd had voorzien, praatten de beide mannen nog tot diep in de nacht. Besloten werd, dat Aram het bevel van de vloot op zich zou nemen en daarmee vooruit zou gaan. Een aantal grotere en loggere schepen zouden de troepen vervoeren en achter de vloot aankomen. Onmiddellijk ontbood de Doge verschillende aanvoerders en deelde links en rechts bevelen uit. Er moest de gehele nacht doorgewerkt worden, zodat men de volgende dag reeds kon vertrekken. De Doge wilde Aram overhalen in het paleis te blijven overnachten, doch Aram gaf er de voorkeur aan, naar Jaspo en zijn kameraden terug te keren, daar deze anders ongerust zouden worden. Na een hartelijk afscheid vertrok de jonge krijger, vergezeld van een dienaar van de Doge, die zijn gondel beschikbaar had gesteld voor deze nachtelijke tocht. Zonder verdere avonturen bereikte Aram zijn schip, waar hij zijn vrienden, die reeds bezorgd naar hem uitkeken, alles vertelde.

Reeds vroeg in de volgende ochtend gingen de vier vrienden opnieuw naar het Dogepaleis, van waar hun hoge gastheer hen persoonlijk naar de haven begeleidde. Aram's hart zwol van vreugde, toen hij daar de trotse vloot zag liggen, waarover hij zelve het bevel zou voeren.

Eindelijk zou dan zijn kans komen, zich op de gehate indringers te wreken!

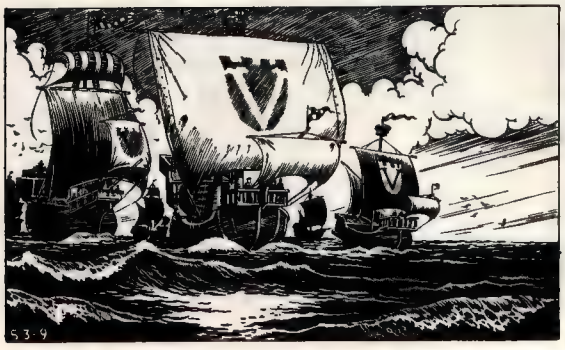

52-9. — Voortgestuwd door een gunstige wind naderde de snelle oorlogsvloot de kleine haven van Pomplina. Achter hen aan kwamen de schepen met krijgers die echter nog niet te zien waren, omdat zij veel langzamer vooruit kwamen. Voorlopig waren zij echter ook niet nodig, daar eerst de haven gezuiverd moest worden van de schepen der Barbadoren. Reeds kwamen de heuvels, die om de kleine baai lagen, in het gezicht. Achter op het grootste schip stonden Jaspo en Aram. „Over enkele uren kan de strijd beginnen", merkte Jaspo vergenoegd op. „Dan zullen wij die haven eens even grondig schoonmaken! Hoewel ik vrees, dat er daarna heel wat wrakken moeten worden opgeruimd". Aram lachte. „Zolang het onze schepen maar niet zijn, kan het me niet schelen! Het zou eigenlijk jammer zijn, als er ook maar een van deze prachtige vaartuigen voor moest worden geofferd!" Peinzend keek Jaspo om zich heen en plotseling maakte hij een luchtsprong. „Ik heb het!" riep hij uit. „Met een beetje geluk kost het ons geen enkel schip!" Vragend bekeek Aram hem en de kleine man, wees druk gebarend naar het kleine Barbadorenscheepje waarmee zij hun tocht naar Veneda begonnen waren en dat thans, bemand door Jaspo's vrienden en een paar matrozen uit Veneda, tussen de andere invoer. „Dat is is het enige schip dat verloren zal gaan!" riep Jaspo uit. „Maar dan kunnen wij ook alle andere behouden. Luister slechts! En hij boog zich naar Aram over en begon geheimzinnig te fluisteren.

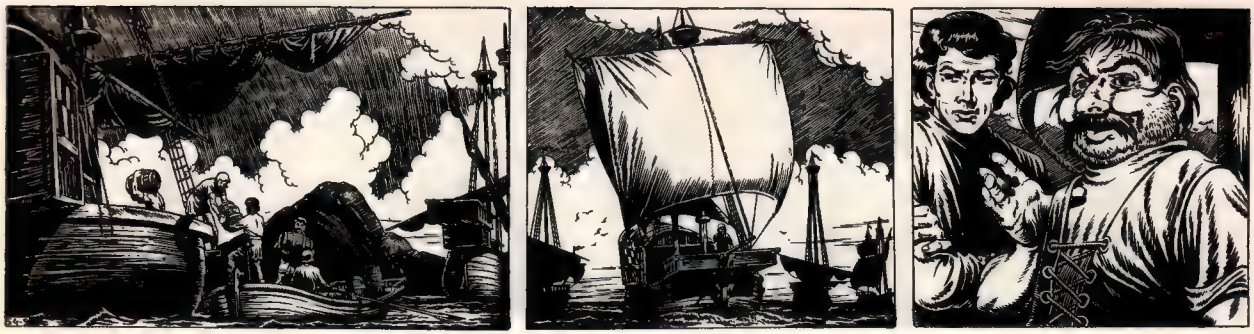

53-9. — Door middel van vlaggenseinen gaf Aram bevel dat alle schepen het anker moesten laten vallen. Ze lagen nu achter de heuvels, die de kleine baai omsloten en in Pomplina wist nog niemand, dat ze reeds zo dichtbij waren. Met een sloep lieten Aram en Jaspo zich naar het kleine Barbadorenscheepje roeien. Behendig klauterden ze aan boord. Van de andere vaartuigen keken de mannen nieuwsgierig toe en vroegen zich af, wat dit alles te betekenen kon hebben. Zij waren verlangend om de strijd met de indringers aan te binden en begrepen niet, waarvoor dit oponthoud nodig was. Zij zagen het roeibootje tussen het kleine schip en de andere heen en weer gaan en even later werd er een aantal vaten aan boord gehesen. Kort daarop daarop was er een druk heen en weer geloop aan dek van het Barbadorenschip. Van een afstand leek het wel, alsof de hele boel ergens mee ingesmeerd werd. Na een paar uur keerde het roeibootje met Aram en Jaspo aan boord weer terug naar het vlaggeschip en zodra zij dat betreden hadden, ging het sein omhoog, dat iedereen zich gereed moest houden. Doch tot hun grote verbazing zagen de bemanningen het kleine Barbadorenschip reeds het zeil hijsen en tussen de anderen doorvaren, recht op de haven van Pomplina af! Ook Aram en Jaspo keken het na en Jaspo merkte grinnikend op: „Als ze het nu niet warm krijgen, strakjes dan weet ik het niet!"

54-9. — Even later kwam het sein voor de vloot om het anker te hijsen en het vlaggeschip te volgen. Het kleine scheepje was reeds voor hen uit, en voer recht op de Barbadorenvloot aan. Die lag nog steeds waaiervormig verspreid, zodat zij de gehele baai af sloot. Doch nu had men ook daar de nadering van de vloot uit Veneda gemerkt. Er klonken ruw geschreeuwde bevelen. Hier en daar werden zeilen gehesen en het geluid van razen en tieren vermengde zich met het geratel der ankerkettingen. Plotseling schoten van het kleine Barbadorenschip dat de vijand nu tot vlakbij genaderd was, aan alle kanten de vlammen omhoog. Doch de bemanning scheen er zich niet van aan te trekken en stuurde het schip recht tussen de vijandelijke vaartuigen in. Het grootste Barbodorenschip, waar men de zeilen reeds gehesen had trachtte een ontwijkende beweging te maken, doch het brandende scheepje voer er recht op aan en voordat de verschikte bemanning goed en wel besefte, wat er gebeurde, zag zij, dat het grote zeil reeds vlam had gevat. De wind wakkerde het vuur aan en de verstikkende rook maakte het de mannen onmogelijk handelend op te treden. Een paar van hen overwogen een sprong op het kleine scheepje, dat inmiddels één laaiende vuurzee was, doch de hitte schrikte hen af en ongehinderd koerste het dood en verderf brengende vaartuig naar een ander schip van de vijand.

55-9. — Inmiddels was Aram met zijn vloot de haven binnen gevaren en binnen enkele ogenblikken waren de Venedanen in een verwoed gevecht gewikkeld met de Barbadoren van wie reeds verschillende schepen in brand stonden.

Met luide stem gaf Aram zijn manschappen bevel, met de slingerwerptuigen brandende stukken hout en zeildoek op de dekken van de Barbadorenschepen te schieten. Binnen enkele ogenblikken stonden er enkele in lichterlaaie. Aram stuurde zijn schip behendig langszij van een der overgebleven Barbadorenschepen. Zijn mannen sprongen over en op het vijanndelijk schip ontstond een verschrikkelijke strijd. Temidden van zijn Venedanen vocht Aram met het zwaard in de vuist en overal waar de strijd het heetst was, was hij te vinden.

Langzaam maar zeker werden de Barbadoren teruggedreven. Plotseling maakte een paniekstemming zich van hen meester en bij tientallen tegelijk sprongen zij over boord. Een haastig onderzoek overtuigde Aram er van, dat ook op de andere schepen de strijd gewonnen was. Met grimmige voldoening liet hij zijn zwaard in de schede glijden en gaf bevel het sein „verzamelen" te hijsen.

De vloot der Barbadoren was verslagen en aan het hoofd van een trotse vloot voer Aram de haven van Pomplina binnen!

56-9. — Als een bevrijder werd Aram in de stad ontvangen en in een blijde optocht voerde men hem naar het kasteel van de hertog. Doch Aram stond er op, dat ook zijn vrienden in de vreugde van dit ogenblik zouden delen. Jaspo en de bemanning van het kleine Barbadorenschip, die tot het laatste ogenblik aan boord was gebleven om zoveel mogelijk schepen van de vijand in brand te steken, en zich pas, toen haar vaartuig brandend ten onder ging, zwemmend op een der andere schepen in veiligheid had gesteld. Met deze kleine, dappere groep werden zij door de hertog ontvangen. Met uitgestoken handen kwam hij op Aram toe. „Hoe zullen we u hier ooit voor kunnen danken!" stamelde hij geroerd. „Gij hebt het onmogelijke tot stand gebracht!" Aram maakte een afwerend gebaar. „Verheug u niet te vroeg, Hoogheid", antwoordde hij. „Wij hebben thans ervaren, dat deze Barbadoren geduchte strijders zijn. Van de landzijde is uw stad nog geheel ingesloten en zolang we hun leger niet verslagen hebben, zijn we van ons leven geen ogenblik zeker" Ineens onderbrak Jaspo hem. Hij stond bij het venster dat uitkeek over de baai en schreeuwde opgewonden: „Aram! Aram! Daar komen ze! „Van achter de heuvels kwamen, laag op het water de grote handelschepen uit Veneda te voorschijn. Ditmaal niet met een kostbare lading, doch met hulptroepen. Hulptroepen in de laatste strijd tegen de Barbadoren, die thans beginnen kon!

57-9. — Nu Aram de vloot der Barbadoren vernietigd had, konden de schepen met de Venedaanse hulptroepen ongehinderd de haven binnenvallen. In gezelschap van Aram en Jaspo haastte de hertog van Pomplina zich naar de haven om de krijgers welkom te heten. Ook de bevolking van de kleine stad was opnieuw uitgelopen, om hun bevrijders jubelend binnen te halen. „De mensen juichen, alsof de vijand reeds verslagen is!" gromde Jaspo en Aram knikte instemmend. „Wij zijn er nog lang niet", gaf hij toe. „De Barbadoren zijn geduchte strijders, doch dank zij de hulp uit Veneda zijn wij thans ongeveer gelijk in getal!" „En vergeet niet, dat onze Pomplinezen branden van ongeduld om de gehate vijand eindelijk te lijf te kunnen gaan", viel de hertog nu in. Onmiddellijk nadat de mannen ontscheept waren, werd een krijgsraad belegd, waaraan ook de aanvoerders van de Venedanen deelnamen. „Voor alles is het nodig, dat wij volgens van tevoren opgestelde planen te werk gaan", legde Aram uit. „Indien het enigszins mogelijk is, moeten wij trachten, de vijand te verrassen. Wanneer ons dat lukt, hebben wij de strijd reeds half gewonnen!" De hertog knikte nadenkend. „Een volkomen verrassing kan het niet meer zijn! De schurken hebben natuurlijk gezien, dat hun vloot vernietigd is en dat vreemde schepen met hulptroepen de haven zijn binnengelopen. Zij verwachten natuurlijk een uitval. Maar toch geloof ik, dat ik wel iets weet, waarmee wij hen de schrik op het lijf kunnen jagen!" besloot hij geheimzinnig.

58-9. — „Wij zullen de Noorderpoort openen!" legde de hertog uit. „Vandaar uit doen wij met een klein gedeelte van onze krijgsmacht een uitval, waarbij we echter de poorten openlaten, zodat de vijand in de waan zal verkeren, dat nog meer krijgers volgen. Zij zullen dan al hun aandacht op dat ene punt concentreren en terwijl de strijd in volle gang is, verdelen wij de rest van onze troepen in tweeën, die wij de Wester- en de Oosterpoort laten uitrukken. Zij kunnen de Barbadoren dan in de flank aanvallen en zodoende de grootste verwarring stichten!" Jaspo sloeg met zijn vuist op tafel om zijn instemming te betuigen, doch Aram zat nadenkend voor zich uit te kijken „Wat is er?" vroeg de hertog, „bevalt mijn plan U niet? Hebt ge soms een beter idee?" Aram schudde het hoofd. „Een beter idee niet", antwoordde hij, „doch wij moeten er voor zorgen, dat onze mensen zo min mogelijk verliezen lijden. Deze schurken hebben reeds te veel van onze landslieden vermoord! Het lijkt mij verstandiger onze krijgsmacht te verdelen en direct vanuit de drie stadspoorten tegelijk aan te vallen, anders moet de groep aan de Noorderpoort te lang tegen een overmacht stand houden!" Juist wilde de hertog zijn mening hierover te kennen geven, toen de deur van het vertrek werd opengesmeten en een der schildwachten buiten adem binnen stormde. „De Barbadoren vallen aan!" schreeuwde hij. „Zij trachten de stad in brand te steken door het afschieten van brandende pijlen!"

59-9. — Gevolgd door de anderen snelde Aram naar buiten. Het was zoals de ongeluksbode gezegd had. Verbitterd door het verlies van hun vloot en de langdurige tegenstand der Pomplinezen, hadden de belegeraars het besluit genomen de stad te vernietigen. Van alle kanten vlogen hun pijlen, aan de achterkant voorzien van brandende dotten katoen, over de wallen. Verschillende huizen stonden reeds in brand en onheilspellend krinkelde door de hele stad grote rook wolken omhoog. Onmiddellijk nam Aram het bevel op zich. „Laat alle vrouwen en ouden van dagen water aandragen!" beval hij. „Jaspo, laat direct verzamelen blazen! We moeten onverwijld handelen, anders blijft er van Pomplina slechts een rokende puinhoop over". Haastig gaf hij de Venedaanse legeraanvoerders het bevel de aanstormende troepen in drie afdelingen te splitsen en deze naar de drie stadspoorten te zenden. Een stevig paard werd voorgereden en gewapend met schild en lans zette Aram zich in het zadel. Tesamen met Jaspo, die krijgshaftig zijn dorsvlegel omklemd hield, stelde hij zich aan het hoofd van de groep, die door de Noorderpoort de stad zou verlaten. Zodra de hertog van Pomplina zag dat alle krijgers bijeen waren, liet hij het signaal „stadspoorten open" blazen en even later kwamen de valbruggen ratelend omlaag. Hoog hief Aram zijn lans en luid schalde zijn stem over de hoofden van zijn manschappen: „Valt aan! Dood aan de Barbadoren!"

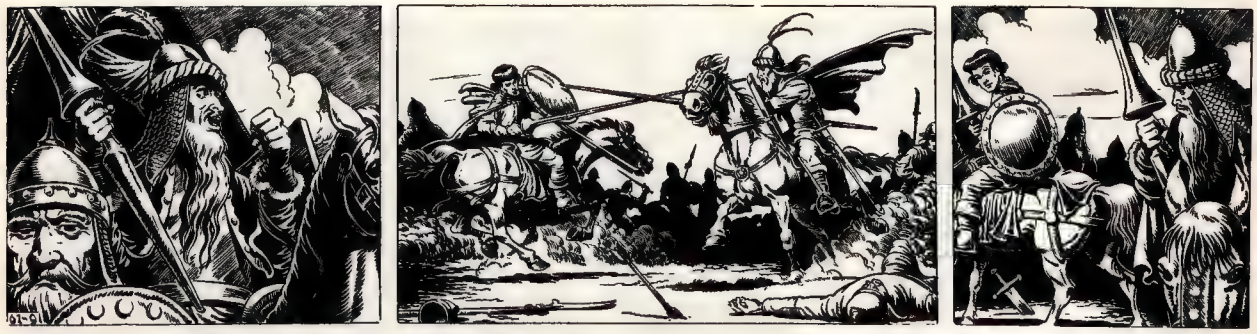

60-9. — Voor de wallen van het belegerde Pomplina woedde de dehevige strijd tussen de Barbadoren en de burgers der stad. Terwijl Aram overal tegelijk scheen te zijn en altijd daar waar de strijd het hevigst woedde, speurden zijn scherpe ogen voortdurend over het slagveld om te zien of hij niet ergens de reusachtige gestalte van de Barbadorenhoofdman kon ontdekken. „Ik zal hem krijgen!" mompelde hij verbeten. „Ik zal met de schurk afrekenen!" En nauwelijks waren de woorden over zijn lippen, of in de verte, midden tussen het strijdgewoel, zag hij de gouden helm met de fazantenveren.

De Barbadorenhoofdman zat hoog te paard, en overal waar hij met zijn reusachtige lans verscheen, stichtte hij verwarring onder de Pomplinezen en Venedanen. „Laffe honden!" donderde zijn stem boven het strijdrumoer uit tegen zijn eigen mannen, „laat ge u op de vlucht drijven door een armzalig stel burgers ? ! Valt aan!"

Aram drukte zijn sporen diep in de flanken van zijn rijdier en reed dwars door de strijdenden heen op de Barbadorenhoofdman toe. „Schurk!" riep hij, toen hij de man tot vlakbij genaderd was. „Verdedig u! Thans zult gij boeten voor al uw wandaden!"

De aanvoerder uitte 'n schreeuw van woede toen hij Aram herkende als de man die hem in zijn eigen tent had aangevallen. „Aha! Ik heb nog een rekening met u te vereffenen!" schreeuwde hij en met gevelde lans stormde hij op zijn tegenstander af. De punt van de lans was op Aram's gezicht gericht, doch de jonge strijder wist de stoot met zijn schild op te vangen. Zijn eigen lans gleed af op het glanzende metalen borststuk, dat de ander als een soort maliënkolder over zijn kleed droeg. Met een vreselijke verwensing drong de Barbadoor zijn paard terug. Aram volgde zijn voorbeeld en het volgende ogenblik reden de strijders opnieuw op elkaar in.

61-9. — Met de lans ditmaal op Arams' borst gericht, stormde de Barbadoor op hem af, doch voor de tweede maal wist Aram de stoot met zijn schild af te weren. Met een daverende slag schampte zijn eigen lans tegen het schild van zijn tegenstander af en trof de Barbadoor in de zijde, zonder hem echter te verwonden. De aanvoerder wankelde en toen op hetzelfde ogenblik zijn paard een onverwachte beweging maakte, verloor hij het evenwicht en stortte uit het zadel. Een ogeblik bleef de Barbadoor bewegingloos op de grond liggen, toen richtte hij zich langzaam op en wierp zijn tegenstander een blik vol haat toe. „Stoot toe, lafaard..." siste hij Aram woedend toe. Met een verachtelijk gebaar wierp Aram zijn lans op de grond, steeg van zijn paard en liep kalm op de liggende krijger af. „Sta op!" beet hij de Barbadoor toe, terwijl hij zijn zwaard trok, „en verwacht het loon van uw wandaden!"

62-9. — Verwonderd krabbelde de Barbadoor overeind. „Dwaas!" beet hij Aram toe. „Hier zal je spijt van hebben!" Bliksemsnel trok hij zijn zwaard en deed een uitval. Maar snel pareerde Aram de slag en voor de Barbadoor opnieuw kon toestoten, trof Aram's zwaard hem in de zijde. De Barbadoor wankelde achteruit, zwaaide heen en weer en sloeg toen met een reutelende zucht voorover. Op het zelfde ogenblik hoorde Aram de opgewonden stem van Jaspo achter zich: „Zijt ge gewond? Ik dacht, dat ik die kerel op u af zag storme!" Een bitter glimlachje gleed over Aram's gezicht. „Dat heeft hij inderdaad een paar maal gedaan!" merkte hij spottend op, „maar ik denk niet, dat hij het nog eens proberen zal!" De kleine boer had zich over het bewegingloze lichaam heengebogen. „Hij is dood!" constateerde hij en bewonderend voegde hij er aan toe: Het lijkt me er anders wel een, die zijn mannetje kon staan. Heer! En naar zijn kleding te oordelen was het een hoge piet!" Aram wende zich af. „Het was de hoofdman van die bende schurken!" antwoordde hij toonloos. „Als zijn makkers merken, dat hij hen niet meer kan aanvoeren, zullen ze hun tegenstand wel spoedig opgeven!"

63-9. — „Als ik me niet vergis, zal de strijd thans spoedig ten einde zijn! sprak Aram. De jonge krijger kreeg gelijk. Het nieuws van de dood van hun aanvoerder verspreidde zich als een lopend vuurtje bij de indringers en het scheen alsof deze jobstijding een einde maakte aan hun moed. Bij tientallen tegelijk sloegen ze op de vlucht en ter stond gaf Aram bevel, hen te achtervolgen en tot de laatste man te vernietigen. Alleen degenen, die zich zonder strijd overgaven, moesten gevangen genomen worden. Binnen enkele uren was de strijd beslecht. Behalve de gevangenen, die streng bewaakt werden, was er geen Barbadoor meer te bekennen en zingend en dansend van vreugde begonnen de Pomplinezen, die de strijd vanaf de muren van de stad hadden gadegeslagen, de poort uit te stromen. De branden in de stad waren geblust en de schade viel bij nader onderzoek erg mee. Er was dus alle reden tot blijdschap. De belegerden, die maandenlang in hun stad gevangen hadden gezeten, stroomden naar buiten en begonnen zich meester te maken van de enorme etensvoorraden, die de indringers bij hun overhaaste vlucht hadden achtergelaten. Bij iedere nieuwe ontdekking ging er een luid gejuich op. Een tijdlang sloeg Aram het drukke gedoe gade. Toen reed hij met Jaspo aan zijn zijde naar de stad terug en niettegenstaande de overwinning stond zij gelaat strak en somber...

64-9. — Vlak voor de stadspoort kwam de hertog van Pomplina hem tegemoet rijden. Hij steeg af en toen Aram op hem toetrad, omhelsde de grijze edelman hem ontroerd. „Hoe zullen we u ooit kunnen danken!" stamelde hij. „Gij hebt het land van een ware plaag bevrijd, want na alle verliezen, die ze geleden hebben, betwijfel ik het, of zich hier ooit een Barbadoor meer zal durven vertonen!" Achter hem kwam de Raad van Bestuur en de edelen en allen wilden zij Aram de hand drukken. Verlegen trachtte hij zich aan al die hulde-betuigingen te onttrekken, doch men weigerde hem te laten gaan, tot Jaspo zich eindelijk recht voor de jonge strijder plantte en verontwaardigd sprak: „Ziet ge niet, dat mijn heer uitgeput is? Staat hem liever eerst toe, een welverdiende rust te genieten! Fraaie toespraken kunt ge altijd nog houden!" Enkele edelen wilden verontwaardigd opstuiven, doch met een handgebaar wees de hertog hen terug. „Deze man heeft volkomen gelijk!" sprak hij. „Vergun mij, u naar mijn paleis te begeleiden. Daar zult ge mijn gast zijn, zolang ge wilt!" Maar al te graag maakte Aram van dit aanbod gebruik en met een zucht van verlichting zag hij een uur later de deur van het weelderig ingericht vertrek, dat de hertog te zijner beschikking gesteld had, achter zijn gastheer dichtvallen. Eindelijk was hij alleen! „Inderdaad alleen!" bedacht hij bitter. Wel had hij zich gewroken doch na zijn haat en woede verdwenen waren, besefte hij pas, wat hij verloren had...

65-9. — Toen Aram de volgende morgen op verzoek van de hertog de grote zaal van het paleis binnentrad, vond hij daar alle vooraanstaande personen uit Pomplina verenigd. Er was een schittering van rijke gewaden en prachtige uniformen. Aan het einde van de troonzaal stond, in een lang gewaad en met de hertogskroon op het hoofd, de hertog van Pomplina. Voor hem op een zijden kussen lag een prachtig versierd zwaard. „Treed nader, Aram!" verzocht de hertog, toen het gejuich bedaard was en onder een doodse stilte ging hij verder: „Gij hebt ons land een grote dienst bewezen! Grote gedeelten van deze streek zijn verwoest door de indringers, welke gij zo smadelijk verjaagd hebt. Thans krijgt gij de leiding bij de opbouw van het verwoeste gebied. Wilt gij deze aanvaarden als heer Aram van Barranca?" En toen Aram hem vragend aankeek, sprak de hertog: „Kniel Aram!" Verward door dit onverwacht gebeuren, neeg Aram de knie! De hertog greep het zwaard en terwijl hij Aram er op beide schouders licht mee aanraakte, sprak hij: „Sta op „Ridder Aram", bij deze verheven in de stand der Edelen tot Heer van Barranca! Barranca is mijn grootste leen en aangezien de leenheer vermoord is, weet ik niemand die waardiger is, zijn plaats in te nemen, dan gij! Ziehier uw wapenschild met het blazoen, de roos der Barranca's. Ik weet, dat gij het onbevlekt zult houden!" Er ging een donderend gejuich op en men verdrong zich om de jonge held om hem geluk te wensen. Ook Jaspo drukte hem de hand en fluisterde hem toe: „Vergun mij, ook verder bij u te blijven, heer Aram! Ook ik heb niemand meer en het zou mij gelukkig maken u te mogen dienen!" Geroerd drukte Aram zijn trouwe strijdmakker de hand. En toen zij nog diezelfde dag Pomplina verlieten, was Aram's hart vervuld van een grote blijdschap. Een schone taak wachtte hem. Zijn leven had weer inhoud gekregen. Hij popelde van verlangen om aan het werk te gaan.

EINDE.

bijvoegsel stripschrift nummer 10, 1969